

NACZELNY WÓDZ I MINISTER SPRAW WOJSKOWYCH.

Komisja Regulaminowa.

C. 13.
II.
1941.

Tylko do użytku służbowego.

(Dokument ten nie powinien dostać
się w ręce nieprzyjaciela).

REGULAMIN
OBRONY PRZECIWGAZOWEJ.
CZĘŚĆ II.

WIELKA BRYTANIA 1941.

NACZELNY WÓDZ I MINISTER SPRAW WOJSKOWYCH.

Komisja Regulaminowa.

O. 13.
II.
1941.

Tylko do użytku służbowego.

(Dokument ten nie powinien dostać
się w ręce nieprzyjaciela).

**REGULAMIN
OBRONY PRZECIWGAZOWEJ.
CZĘŚĆ II.**

Wielka Brytania 1941.

Ilość stron tekstu 108. Ilość rysunków 4.

Obrońca przeciwgazowy

are. 12/50-50

1/50/50 1/50 1/50

54102

NACZELNY WÓDZ
i
MINISTER SPRAW WOJSKOWYCH

— o —

Komisja Regulaminowa

L. dz. 389/41/K.R.

Londyn, dnia 18.VII.1941 roku.

Rozkaz wprowadzający do użytku
służbowego Regulamin Obrony
Przeciwgazowej 0.13.II.
1941

Wprowadzam do użytku służbo
wego " Regulamin Obrony Przeciwwa
zowej" 0.13 II.
1941

Naczelnny Wódz
i
Minister Spraw Wojskowych

/-/ S I K O R S K I
Generał Broni.

W s t ę p .

"Regulamin Obrony Przeciwgazowej"

0.13
1941. II. jest tłumaczeniem Rozdziałów:

IV, V, i VI. brytyjskiego regulaminu "Protection against gas and air raids. - Pamphlet Nr. 1. - Protection against gas in the field 1939." / wraz z wprowadzonymi poprawkami z dnia 3.VII.1941, i z 25.I.1941./, zawierającym najważniejsze przepisy dotyczące organizacji i przeprowadzenia w polu obrony przeciwgazowej.

Tłumaczenie to, w poszczególnych przypadkach, gdy zachodziła tego potrzeba, zostało uzupełnione "przypiskami" Komisji Regulaminowej Przeciwgazowej. Przypiski te zawierają bądź niektóre wyjaśnienia bądź uzupełnienia, zaczerpnięte z obowiązujących poprzednio i obecnie w Armji Polskiej instrukcyj i przepisów obrony przeciwgazowej.

Z kolci będzie wydana Część I, III i IV Regulaminu Obrony Przeciwgazowej. Część I będzie obejmowała tłumaczenie rozdziałów zawierających opis gazów bojowych, ich działanie, pierwszą pomoc, sposoby wykonywania przez npla napadu gazowego i wpływ warunków atmosferycznych na gazy bojowe.

Część III będzie zawierać tłumaczenie rozdziałów dotyczących wyszkolenia i obrony przeciwgazowej, obrony zwierząt oraz załączniki do Regulaminu.

II.

Część IV będzie zawierać opis maski pługowej oraz przepisy postępowania z nią.

III.

S p i s z e c z y

C Z E Ś Ć II.

R o z d z i a ł IV.

O B R O N A P R Z E C I W G A Z O W A .

	str.
37. Zasady obrony	1.

O B R O N A I N D Y W I D U A L N A

38. Wyposażenie	2.
39. Obrona przed gazami duszącymi /trującym/.	4.
40. Indywidualna obrona przed oprys kiwaniem z samolotów	6.
41. Indywidualne odkażanie się	10.
42. Obrona przed parą gazu parzącego l6.	

O B R O N A Z B I O R O W A

43. System alarmów gazowych	18.
44. Obrona p gaz. obozów, biwaków i innych ważnych obszarów.	24.
45. Rozpoznanie /zwiad/ i oznaczenie skażonych obszarów	29.
46. Obrona pojazdów	31.
47. Obrona materiałów	33.
48. Obrona budynków i schronów	35.
49. Skażenia oddziałów przez oprys kiwanie z samolotów	37.
50. Skażanie bronionych miejsc	38.

IV.

51. Skażone przeszkody i tereny napotkane podczas posuwania się naprzód 40
52. Skażony teren napotkany w natarciu 42

R o z d z i a ł V.

53. Opis ogólny 43

O S O B I S T E W Y P O S A Ż E N I E

P R Z E C I W G A Z O W E.

54. Przeciwigazowe okulary ochronne 44
55. Przeciwigazowe płaszcze ochronne 46
56. Maść pgazowa Nr.1. 50
57. Maść pgazowa Nr.2. 50
58. Końcówki /odpadki / bawełniane 51
59. Indywidualne naramienne wykrywacze 52
60. Wykrywacze plam chemicznych 53.

W Y P O S A Ż E N I E P O J A Z D Ó W .

61. Farba wykrywacz 54
62. Worki pgazowe na skażone ubranie 55

W Y P O S A Ż E N I E O D D Z I A Ł O N E.

63. Lekkie pgazowe ubranie ochronne 56
64. Ciężkie pgazowe ubranie ochronne 58
65. Czynniki mające wpływ na użycie ubrań ochronnych 59
66. Wykrywacze opryskiwania 60
66A. Papier wykrywacz typ "A" 61
67. Srodki alarmowe 62
68. Znaki ostrzegawcze "gaz" 63
69. Chodnik przeciwigazowy 63

V.

70. Wapno chlorowane 64.
71. Roleta pgazowa 64.

R o z d z i a ł VI.

O D K A Ź A N I E.

72. Określenie 65.
73. Zasady, które muszą być prze-
strzegane gdy się ma do czynie-
nia z gazami parzącymi. 65.
74. Odkazanie ludzi 67.
75. Środki odkazania /kapieliska/ 69.
76. Zbieranie i zastępowanie ska-
żonego umundurowania 71.

O D K A Ź A N I E

T E R E N U I M A T E R I A Ł Ó W.

77. Sposoby odkazania 73.
78. Odkazanie umundurowania i okwi-
punku. 77.
79. Odkazanie przedmiotów skażonych 82.
80. Odkazanie broni i przedmiotów
metalowych. 83.
81. Odkazanie amunicji 85.
82. Odkazanie wozów. 86.
83. Odkazanie zapasów żywności 88.
84. Postępowanie z żywnością skażo-
ną gazami parzącymi. 91.
84. Odkazanie wody 102.
85. Odkazanie noszy 102.
86. Odkazanie terenu. 103.
87. Odkazanie budynków. 107.

R o z d z i a ł IV.O B R O N A P R Z E C I G A Z O W A37. Z a s a d y o b r o n y

1. Obrona indywidualna. W polu, obowiązek i ciężar obrony własnej osoby przed gazami bojowymi, spoczywa całkowicie na każdym poszczególnym żołnierzu.

Każdy żołnierz jest szkolony w rozpoznawaniu gazów bojowych i jest zaopatrzony w potrzebne przedmioty osobistego wyposażenia p gaz. Musi on umieć używać te przedmioty dla swej obrony w sposób jaknajlepszy.

W pewnych okolicznościach potrzebne jest wyposażenie specjalne. To ostatnie jest dostarczane jako wyposażenie oddziałowe i jest wydawane dla żołnierzy wyznaczonych do wykonywania specjalnych obowiązków /par.63 i 64/.

2. Obrona zbiorowa. Dla zmniejszenia skutków napadu gazowego mogą być stosowane także pewne specjalne środki i sposoby zbiorowej op gaz. Do nich należą: organizacja skutecznego systemu alarmowego przy pomocy posterunków obserwacyjno-alarmowych, /przypisek Komisji Reg.: - oraz patroli zwiadowczo - p gazowych, wykrywacze, środki alarmowe, zabezpieczenie przeciwigazowe dowództw i ważnych ośrodków. Taktyczne środki po

polegają na rozpoznaniu i oznaczaniu obszarów skażonych, /przyp. Kom. Reg.:— oraz likwidacji przeszkód skażonych i odkażaniu z gazów terenu i t.p./, przewidywaniu stanowisk zapasowych, rozproszeniu i wykorzystaniu wszelkich osłon nadających się do ochrony przed zrasaniem cieczą, gazów bojowych z samolotów.

3. Obronę w polu można podzielić na dwie części:

a/Obronę pozycji czołowych, w zasięgu nieprzyjacielskiej broni naziemnej.

b/Obronę obszaru tyłowego i linii komunikacyjnych, gdzie można spodziewać się tylko napadu z powietrza.

W obszarach tyłowych główne znaczenie nadaje ^{się} obronie osobistej przeciwko zrasaniu z samolotów, opisanej w par. 40, 44, i 49, oraz obronie ważnych urządzeń takich, jak: węzły kolejowe, bazy i porty, zgodnie z instrukcjami zawartymi w "Passive Air Defence - Pamphlet No 3".

OBRONA INDYWIDUALNA

38. Wyposażenie.

1. Każdy żołnierz ma nosić w polu następujące przedmioty wyposażenia p gaz.:

- maskę p gazową,
- p gazowe okulary ochronne /6 szt
- p gazowy płaszcz ochronny,
- indywidualne wykrywacze gazów /2 pary/,
- p gaz. masę ochron. Nr. 1. lub 2 /2 pudełka/

- kołce : bawełniane /1 uncja/
 Dodatkowo, każdy oficer i podoficer ma
 nosić jeden bloczek terenowych wykry-
 waczy płam chemicznych.

Opis przedmiotów pgazow-~~ych~~ wypo-
 sażenia osobistego jest podany w Roz-
 dziale V.

2. Maska pgaz. Maską pgaz. jest szczegóło-
 wo opisana w "Protection against Gas
 and Air Raids - Pamphlet No 2 - Respi-
 rators" x/. Zapewnia ona zupełną obro-
 nę przeciw gazom duszącym /przyp.Kom.
 Reg.: i trującym/, zawiąującym i sterni-
 tom, oraz zabezpiecza płuca i drogi od-
 dechowe przed działaniem pary gazów
 parzących.

Musi być ona nałożona gdy tylko
 wyczuje się powonieniem obecność gazu
 w otoczeniu lub w wypadku nadania syg-
 nałów alarmu gazowego, z wyjątkiem ala-
 rmu "opryskiwanie - kryj się" /par.40
 pkt.4 i par.43/.

Wymagany jest wysoki stopień wysz-
 kolenia w użyciu maski. Żołnierze
 wszystkich stopni muszą być zdolni do
 wykonywania swych obowiązków w masce,
 a **nawet** w razie potrzeby, także spać w
 masce.

3. Wyposażenie dla ochrony przeciw gazom
 parzącym.

Najlepszym środkiem ochronnym,
 przeciw działaniu cieczy gazów parzą-
 x/ Część IV. Regulaminu Obrony Pgazowej.

cych, są przeciwgazowe ubrania ochronne, które są także środkiem obronnym przeciw działaniu pary tego gazu /par.63 i 64/. Ubrania te nie mogą być powszechnie używane przez wojsko na froncie, gdyż obniżyłyby one wybitnie wartość bojową żołnierzy. Wobec tego są one wydawane tylko tym oddziałom lub żołnierzom, którzy wymagają specjalnej ochrony z racji ich obowiązków, lub tym, którzy muszą pracować w silnie skażonym terenie.

Pgaz, okulary ochronne, pgaz, płaszcz ochronny i indywidualne - naramienne wykrywacze, są wydawane głównie dla obrony przeciw opryskiwaniu z samolotów /par.40./ ✓ Masę pgaz i kołce bawełniane są używane głównie dla celów indywidualnego odkażania się /par.41/.

39. Obrona przed gazami duszącymi.

/przyp. Kom. Reg. :- oraz przed trujący mi/.

1. Gazy duszące /przyp. Kom. Reg. :- oraz trujące/ są używane głównie jako ofensywny środek napadu dla zadania większych strat żywej sile nieprzyjaciela. Sternity i gazy łzawiące ze względu na ich działanie męczące i obojętne, są używane do zmuszenia do długiego przebywania w masce, a przez to do obniżenia morale żołnierzy. Obrona zapewniona przez maskę pgaz. /par.38/ oraz skuteczny system alarmu gazowego /par.43/ powinna niedopuszczyć do strat od

gazów duszących /trujących/. Istnieją je
dnak pewne podstępny, które nieprzyjaciel
może zastosować dla pokonania tej obro
ny. Świadomość tego jest wymagana od in
żnierzy wszystkich stopni.

Oto są przykłady takich podstępów:

- a/ Może być zastosowany dym zmieszany z gazem duszącym/trującym/.
- b/ Może być użyty nowy, o silnym zapachu, lecz nie szkodliwy gaz, celem zmuszenia do nałożenia masek. Następnie je
dnak gdy napadnięty przekona się, że jest to gaz nieszkodliwy /przyp. Kom. Reg.: - wskutek tego prawdopodobnie będzie mniej ostrożny/, może być do tego gazu domieszany gaz duszący/trujący/.
- c/ Mogą być użyte najpierw sternity, a następnie zaraz po nich gazy duszące/trujące/. Działanie sternitów może spowodować w źle wyszkolonych oddziałach zdjęcie masek, co w rezultacie może dać fatalne następstwa.
- a/ Gaz duszący /trujący/ może być użyty w godzinach nocnych lub wczesnym rankiem, gdy wielka liczba ludzi może być zaskoczona podczas snu t.j. bez nałożonych masek.

Powyższe przykłady mają na celu podkreślenie konieczności uzyskania wysokiego stopnia wyszkolenia i pamiętania, że do jakiegokolwiek zastosowanego przez npla gazu lub dymu należy z reguły odnosić się z wielką podejrzliwością.

✓ oraz dla obrony przed działaniem gazowych pułapek (lub bomb)
rozpryskujących się w powietrzu.

zest. Dow. I Korpusu. Oddz. III d. Pz 8936 / ref. gaz.

dnia 10/5 1942 r. tut. l. 97/41/42

40. Indywidualna obrona przed opryskiwaniem z samolotu. *obrona przed działaniem gazowym (bomb) rozpryskiwanym z powietrzem.*

Użycie wyposażenia przeciwważowego. Jednym z elementów obrony przed opryskiwaniem z samolotów jest użycie indywidualnych okularów ochronnych i indywidualnych naramiennych wykrywaczy, które powinny być zawsze noszone w otwartym terenie, przyczym pierwsze z nich są używane w tym celu aby zapobiec ślepotie /par.12 pkt.5/, a drugie – żeby powiadomić noszącego wykrywacz ostrzeżenie, że ubranie jego zostało skażone.

Jeśli nie było inaczej zarządzone, gaz. płaszcz ochronny powinni mieć wszyscy żołnierze. Opis sposobu noszenia płaszcza i wypadków kiedy każdy sposób ma być stosowany jest podany w par.55. Wszyscy żołnierze będący na otwartym powietrzu powinni mieć nałożone gaz. okulary ochronne i przykryci gazowymi płaszczami ochronnymi.

41. Postępowanie podczas opryskiwania z samolotu.

Gdy napad gazowy przez opryskiwanie został wykonany /par.43 pkt.1, d./ każdy powinien skontrolować swój indywidualny naramienny wykrywacz /przyp. Kom. Reg. – lub farbę – wykrywacz na ramionach płaszcza gaz./ i zastosować w razie potrzeby indywidualne odkażanie się /par.41, pkt.4./, odpowiednio do wielkości kropli cieczy parzącej na wykrywaczach naramion

nych. Jeśli p-gazowy płaszcz ochronny nie był przedtem już nałożony w pozycji "okryj się" /par.55 pkt.1/, sam fakt wykonania przez npla napadu przez opryskiwanie z samolotu, nie zawsze będzie znaczył o tym, że należy natychmiast nałożyć płaszcz w tej pozycji.

W rzeczywistości, na przykład, gdy zostało już stwierdzone /wykryte np. za pomocą wykrywaczy naramiennych / wykonanie napadu przez opryskiwanie /przyp. Kom.Reg.: - np. napad został wykonany w nocy lub przez zaskoczenie/, p-gazowe płaszcze ochronne nakłada się w pozycji "okryj się" jedynie tylko wtedy, gdy jest pewnym, że żołnierze nie zostali skażeni "dużymi" kroplami.

Przyp. Kom.Reg.: - Jeżeli natomiast został ogłoszony alarm "opryskiwanie_kryj się", a żołnierz jednym rzutem oka nie stwierdził pojawienia się w tym czasie dużych kropli cieczy na jego wykrywaczu naramiennym, - powinien on natychmiast nałożyć płaszcz w pozycji "okryj się". Jeśli jest tylko możliwym należy przede wszystkim dążyć do schronienia się pod dach, gęste drzewa, namioty, samochody i t.p./.

Jeśli p-gaz. płaszcz ochronny był nałożony w pozycji "okryj się" przed wykonaniem napadu **przez** opryskiwanie, krople cieczy, które upadły na płaszcz powinny być, gdy tylko to jest możliwe

v orax przed działaniem gazowych pocisków (bomb) rozprysku-
jących się w powietrzu.

tut. l. 97/ty/42

pkt 5. Obrona przed skutkami działania gazowych
pocisków (bomb) rozpryskujących się w powietrzu. —
Działanie gazow. pocisków artyleryjsk. (lub bomb lotnicz.),
rozpryskujących się w powietrzu nad celem i opryskujących
z góry dany cel kroplami ciężkiego gazu bojowego, w pierwszych
zasadniczych skutkach jest zbliżona do opryskiwania z
samolotu i wskutek tego podczas napadu gazowego wyko-
nanego takimi pociskami należy stosować obronę p. gaz.,
jak podczas „opryskiwania” tut. l. 97/ty/42

do wykonania, natychmiast starte z płaszcza używając do tego celu przedewszystkiem pęczków trawy lub innego odpowiedniego materiału a nie odpadków bawełnianych, wydanych poszczególnemu żołnierzowi. Ten zabieg znacznie przedłuży czas użyteczności gazowego płaszcza ochronnego.

Gdy tylko sytuacja taktyczna pozwoli, oczyszczenie gazowych płaszczy oraz zdjęcie /usunięcie/ skażonego ubrania lub jego części — co jest nie zbędne tylko w wypadku skażenia ubrania "dużemi" kroplami — powinno być dokonane pod dachem lub w terenie nie skażonym.

3/ Użycie indywidualnych — naramiennych wykrywaczy.

Jeśli na indywidualny naramienny wykrywacz upadną krople barbarwnej /czystej/ cieczy gazu parzącego, pojawi się w tych miejscach czerwone zabarwienie. Jeśli upadną krople nieczystej cieczy gazu parzącego, o ciemnym zabarwieniu, czerwone zabarwienie pod taką kroplą nie będzie tak łatwe do zauważenia lecz łatwo można zauważyć to zabarwienie wokoło kropli, na jej brzegach.

"Duża" kropla, pochodząca z obryskiwania na tym typie wykrywacza ma tendencje wydłużania się lub wogóle do spływania w dół po powierzchni wykrywacza, zamiast wsiąkania na skutek absor

bowania jej przez wykrywacz. "Duże" krople przenikną przez ubranie i spowodują oparzenia na ciele, jeśli zewnętrzne ubranie nie będzie na czas usunięte /par.41, pkt.3./.

"Mała" kropla padając na wykrywacz zaznacza się na nim jako mała okrągła czerwona plamka i takie krople nie przenikają przez ubranie.

Kolejność postępowania przy indywidualnym odkażaniu się spowodowanego na skutek skażenia kroplami cieczy gazów parzących, jest podana w par.41. pkt.4.

Należy zaznaczyć, że gdy żołnierz jest opryskany wielką ilością "małych" kropeł, które mogą łączyć się, ściekać razem, jak to bywa przy opryskiwaniu z niskiego lotu, opisanego w par.26 pkt.2., wtedy musi on działać w swej obronie tak jak gdyby był opryskany "dużymi" kroplami.

4. Użycie maski pgazowej.

Jeśli nie wyczuwa się w powietrzu zapachu pary gazów parzących, nie stosuje się maski pgazowej podczas obrony przed opryskiwaniem z samolotów. Należy unikać niepotrzebnego narażenia maski pgazowej na skażenie jej przez opryskanie.

Nie należy nakładać maski pgazowej przed wykonaniem indywidualnego odkażania się /rąk, karku i twarzy/.

41. Indywidualne odkażanie się.

1. Ogólnie.

Indywidualne odkażanie się dokonane bezzwłocznie po skażeniu, jest jedynym sposobem uniknięcia uszkodzeń na skutek skażenia cieczą gazu parzącego.

Istotą zasadniczą indywidualnego odkażenia się jest natychmiastowe usunięcie ze skóry widocznej cieczy gazu parzącego i zastosowania maści przeciw gazowej oraz usunięcie, jeśli to jest niezbędne, skażonych części ubrania.

Przy skażeniach parą gazu parzącego należy postępować zgodnie z przepisami umieszczonymi w par.14 pkt.2.

2. Zastosowanie maści przeciwgazowej.

Maść przeciwgazowa Nr.1. jest skuteczna tylko przeciw cieczy iperytu. Po usunięciu z powierzchni skóry wszelkiej widocznej cieczy, przy pomocy końcówek bawełnianych lub innego materiału /bibuła, szmatka bawełniana i t.p./, należy natychmiast wetrzeć maść w skażoną powierzchnię skóry, wcierając ją silnie w ciągu nie mniej jak pół minuty. Następnie, należy nadmiar maści usunąć ze skóry, również przy pomocy nieskażonych końcówek bawełnianych lub innego materiału.

Maść pgazowa Nr.2. jest skuteczna przeciw cieczy iperytu oraz luizytu /jak również przeciw cieczy "dicku"/.

/przypisek Kom.Reg.: "Dick" jest to etylodwuchloroarsyna — patrz część I i Załącznik A do części III. Regul. Obrony Pgazowej/.

Po usunięciu ze skóry wszelkiej widocznej cieczy, przy pomocy odpadków bawełnianych lub innego materiału, na leży nałożyć na skażoną powierzchnię skóry odpowiednią lecz niebyt dużą ilość maści i wcierać ją silnie w ciągu nie mniej jak pół minuty. Następnie po upływie tego czasu wszelki pozostały na skórze nadmiar maści należy usunąć przy pomocy kołców bawełnianych.

Podstawowym przepisem, dającym gwarancję całkowitej skuteczności działania zabezpieczającego maści pgazowej jest natychmiastowa, po skażeniu usunięcie ze skóry cieczy gazu parzącego oraz wtarcie w skórę maści pgazowej. Jeśli, maść pgazowa została zastosowana w ciągu 5 minut od chwili skażenia i po rytem — zapobiegnie to jeszcze pojawieniu się pęcherzy.

Wskutek szybkiego działania /przenikania w głąb skóry/ cieczy luizytu /oraz cieczy dicku/, jeśli ma się zapobiec pojawieniu pęcherzy, maść pgazowa Nr.2 musi być zastosowana w ciągu 1 minuty od chwili skażenia.

Jeśli maść pgazowa będzie zastosowana później, jednak jeszcze przed pojawieniem się zaczerwienienia skóry /rumienia/, w miejscach skażenia — pęcherze, które się później pojawią, będą mniej groźne w skutkach.

Z chwilą jednak, gdy już pojawia się zaczerwienienie skóry /rumień/ zastosowana w tym czasie maść pgazowa będzie działać bardziej ze szkodą dla miejsca skażonego niż dodatnio.

3. Usuwanie skażonego ubrania.

Ciecz iperytu, z wyjątkiem wypadku gdy działa pod postacią "małych" kropli wytwarzanych przy opryskiwaniu z samolotu, przeniknie poprzez tkaninę umundurowania w ciągu 10 minut a przez tkaninę pgazową płaszcz ochronnego - w ciągu 1¹/₂ godziny.

Ciecz luizytu lub dicku przeniknie przez te same tkaniny w znacznie krótszym czasie.

Czas przenikania cieczy gazów parzących przez ubranie innego typu jest zmienny i zależny od grubości oraz rodzaju danego materiału. /par. 12, pkt. 2./.

Gdy ubranie zostało silnie skażone cieczą iperytu lub luizytu /lub cieczą dicku/ - z wyjątkiem słabego skażenia "małymi" kroplami przy opryskiwaniu z samolotu - należy jak najrychlej - zdjąć je, lub przynajmniej odciąć /oderwać/ jego skażoną część, jeśli chce się uniknąć oparzeń na ciele, patrz kolejność odkażania się, poniżej w pktcie 4./.

Gdy pgazowy płaszcz ochronny został skażony w takich samych warunkach, będzie on w dalszym ciągu dawał ochronę przez czas nie mniej niż

1 1/2 godziny. Jeśli z płaszcza nie była usunięta ciecz gazu parzącego, zgodnie, z przepisem umieszczonym w par. 40 pkt. 2, to chcąc uniknąć oparzeń, należy po upływie wyżej wymienionego czasu zdjąć z siebie płaszcz.

Bezzwłoczne usunięcie cieczy gazu parzącego z powierzchni płaszcza ochronnego nie zabezpieczy całkowicie przed pochłonięciem /zaabsorbowaniem/ części tej cieczy przez olejową tkaninę płaszcza, jednak w tym wypadku taki płaszcz może być zatrzymany przez posiadacza aż do chwili gdy można go będzie wymienić. Wydanie świeżego płaszcza musi nastąpić przy pierwszej sposobności.

Przyp. Kom. Reg.: - Należy jednak w tych wypadkach pamiętać o tym, że płaszcz jest skażony, to znaczy, że nie należy: dotykać się do jego zewnętrznej powierzchni, rulać go, kłaść go gdziekolwiek stroną zewnętrzną i t.p.

Zo zdjętymi ubraniami skażonymi postępować należy zgodnie z przepisami zawartymi w par. 76.

4. Kolejność postępowania przy indywidualnym odkażaniu się.

Kolejność indywidualnego odkażania się jest następująca:

Cześć I

a/ Konco / odpadki / bawełniane : Usunąć przy pomocy końców bawełnianych wszelką widoczną ciecz gazu parzącego ze skażonej powierzchni skóry.

b/Maść przeciwwgazowa: Wcierać maść pgazową silnie w skażoną powierzchnię skóry w ciągu nie mniej niż pół minuty, jeśli można przy użyciu obu rąk. Pozostawić cienką powłokę maści na rękach lecz usunąć nadmiar maści z innych części skóry.

c/Pgazowe okulary ochronne. /jeśli są skażone/:Przygotować świeże okulary do użytku, następnie usunąć z oczu skażone i nałożyć nowe.

Część II.

d/Ubranie /nie stosuje się tych czynności w wypadku skażenia podczas opryskiwania z samolotu niezbyt dużą ilością "małych" kropli/: Usunąć /zetrzeć/ wszelką widoczną ciecz gazu parzącego znajdującą się na pgazowym płaszczu ochronnym lub ekwipunku.

Usunąć /zdjąć/ skażone ubranie lub odciąć /oderwać/ tylko części które są skażone. Wetrzeć maść pgazową w skórę, w okolicach pokrytych poprzednio przez te części ubrania na które upadły krople cieczy gazu parzącego lub które zostały w inny sposób skażone cieczą gazu parzącego.

Nałożyć świeże ubranie jeśli to jest konieczne oraz jeśli jest ono dostępne.

e/Wykrywacze i broń: Zmieniać jeśli trzeba indywidualne naramienne wykrywacze, lub zetrzeć z nich krople cieczy

gazu parzącego i oznaczyć odpowiednio powstałe plamki.

Odkazić wszelką skażoną broń/par. 80/.

f/Maść pgazowa: Zetrzeć z rąk nadmiar maści przy pomocy nieskażonego tamponu sporządzonego z końców bawełnianych lub innej tkaniny bawełnianej, następnie wetrzeć w ręce na nowo nałożoną maść przez czas conajmniej pół minuty.

Uwagi:

1. Czynności wymagane w Części I w kolejności postępowania, muszą być prosto wykonywane automatycznie i dokonywane natychmiast po każdym poszczególnym wypadku skażenia. Mogą one być wykonane także w ruchu.

2. Dla dokonania czynności przewidzianych w Części II kolejności postępowania, niezbędnym będzie zatrzymanie się, oraz czynności te powinny być kontrolowane przez dowódcę pododdziału, z wyjątkiem oczywiście wypadku, gdy żołnierze są sami /bez dowódcy/. Jeśli sytuacja taktyczna pozwala na to, czynności Części II powinny być dokonane pod dachem lub w terenie nieskażonym. Jeśli to jest niemożliwe, żołnierze muszą uważać by nie kłaść broni i ekwipunku na terenie który jest bezsprzecznie skażony.

5. Ekwipunek i broń.

Przenikanie cieczy gazu parzącego przez tkaninę ekwipunku jest bardzo powolne. Jeśli ekwipunek nie jest bardzo silnie skażony, brane jest pod uwagę usprawiedliwione ryzyko wojennego używania tego ekwipunku w dalszym ciągu. W takim wypadku, wszystkie widoczne ciecz gazu parzącego powinna być usunięta z powierzchni ekwipunku przy pomocy jakiegokolwiek tamponu /trawy, szmaty, bibuły i t.p./ i w skażone części ekwipunku po obu stronach powinna być wtrąta maść przeciwigazowa.

Przy skażeniach hełmów, należy starannie zetrzeć z nich ciecz gazu parzącego i następnie pozostawić hełmy działaniu czynników atmosferycznych.

Sposób postępowania przy odkażaniu karabinów, jest podany w par. 100. Wogóle przepisy tego paragrafu mogą być zastosowane także w stosunku do innej jakiegokolwiek broni.

42. Obrona przed parą gazu parzącego.

1. Niebezpieczeństwo grożące ze strony pary gazów parzących zależy w znacznym stopniu od długości czasu działania pary.

Para gazu parzącego może działać na wszystkie części ciała, najbardziej czułe jednak są te jego części, które będąc normalnie przykryte ubra-

niem są jednak zwykle wilgotne /np. pod pachami/.

Pgazowe ubranie ochronne zapewnia ją obronę ludzi zmuszonych do pozostawania w stężeniu pary. Granice możliwości pracy w tych ubraniach określone są w par.65.

2. Często mogą zdarzyć się okoliczności w których ludzie muszą pozostać w stężeniu pary, bez możliwości innej obrony, niż ta, którą daje im ich osobiste wyposażenie pgazowe.

Płaszcz ochronny nawet w pozycji "okryj się" 55/ pozwala parze przeniknąć przez mankiety, kołnierz i pod połamiami. Płaszcz więc nie zapewnia skutecznej obrony przeciw parze. Jednak jeżeli on jest w pozycji "okryj się" skutki działania mogą być zmniejszone przez:

1. Zaciśnięcie mankietów płaszcza.
2. Zapobieżenie dostępowi pary dookoła szyi przez zawiązanie kołnierza chusteczką lub innym materiałem.
3. Owinięcie lub podgarnięcie /zakasanie./ poły płaszcza jak pledu.

3. Indywidualne odkażanie się maścią pgazową nie zapewnia obrony przeciw parom gazu parzącego. Zastosowanie pierwszej pomocy jest opisane w par.14.pkt.2.

OBRONA ZBIOROWA43. System alarmów gazowych.

1. Niżej podane systemy alarmów gazowych należy stosować na obszarach Zjednoczonego Królestwa lub w innych miejscach, w których syreny alarmowe nie mogą być używane ze względu na podobieństwo sygnałów nadawanych tymi syrenami do sygnałów egzystujących w ramach organizacji obrony plotniczej ludności cywilnej.

a/ Jest tylko jeden alarm gazowy dźwiękowy t.j. przy pomocy dzwoniących terkotek alarmowych oraz jeden alarm gazowy przez rozgłaszanie słownego ostrzeżenia "opryskiwanie - kryj się" /przypisek Kom.Reg.: - ten po angielsku brzmi "Spray - kryj się" - wymawia się jak "sprej"/.

x. lub przy pomocy gaz. pocisków (bomb) rozpryskujących się w powietrzu
dat. 1. 97/42.

Alarm nadawany terkotkami oznacza obecność jakiegokolwiek rodzaju bojowego w otoczeniu, z wyjątkiem napadu gazowego wykonanego przez opryskiwanie z samolotów.

Każdy kto usłyszał ten alarm powinien powstrzymać oddech i nałożyć maskę. Jeśli został zastosowany gaz parzący, każdy kto został skażony cieczą, która parząca, powinna być zastosowana przy pierwszej sposobności indywidualne samoodkażenie się /par.41.pkt.1./.

- c/ Jeśli dowódca uzyskał pewność, że niema potrzeby w dalszym ciągu mieć nałożonej maski gazowej, wydaje rozkaz słowny "alarm gazowy odwołany". Przed zdjęciem masek, każdy musi najpierw dokonać próby czy niema gazu w powietrzu.

Przyp. Kom. Reg. -- Najpierw musi dokonać tej próby dowódca oddziału lub pododdziału wydający rozkaz "alarm gazowy odwołany", jeszcze przed wydaniem tego rozkazu. Odwołanie alarmu gazowego zarządza dowódca bądź na rozkaz nadesłany z góry, bądź na własną odpowiedzialność.

- d/ Jeśli na podstawie obecności kropeł na wykrywaczach lub ubraniach, zostało stwierdzone, że nieprzyjaciel wykonał opryskiwanie z samolotu, należy zaalarmować głosem donośnym -- "opryskiwanie -- kryj się". (Przyp. Kom. Reg. -- rozkaz ten po angielsku brzmi "Spray" -- wymawia się "Sprej"/

Każdy słysząc ten alarm powinien postąpić zgodnie z przepisami par. 40.pkt.2. Alarm ten powinien być wszczęty przez dowódcę lub posterunki obserwacyjno-alarmowe/patrz także par.49 pkt.3./.

- e/ Posterunki obserwacyjno-alarmowe wystawione przez dowódców powinny być wyposażone w terkotki alarmowe.

Posterunki te powinny także

*v lub przez użycie
gazu. przeciw-
kamb) rozpryskiwa-
nych 1/3 w powietrzu.
t.d. 17/tj/92*

znać miejsce położenia wykrywa-
czów gazów. Obowiązki posterunków
obserwacyjno-alarmowych są podane
w par. 44. pkt. 2.

2. W miejscach, gdzie zachodzi obawa pomylenia sygnałów alarmu gazowego z sygnałami alarmu lotniczego dla ludności cywilnej, mogą być stosowane dwa rodzaje alarmu gazowego dźwiękowego, a mianowicie:

a/ Alarm gazowy ogólny. Jest to ciągły dźwięk ręcznej syreny alarmowej. Alarm ten jest nadawany na rozkaz tego dowódcy któremu syrena została wydana do dyspozycji, wtedy gdy został wykonany napad gazowy/ z wyjątkiem opryskiwania z samolotu/ o natężeniu i rozmiarach tego rodzaju, że są lub mogą nim być objęte także jednostki do których nie dotarzą sygnał alarmu gazowego lokalnego.

Każdy, kto usłyszał sygnał alarmu powinien nałożyć maskę gazową.

Dowódcy sąsiednich jednostek słysząc sygnały tego alarmu nie powinni zarządzać alarmu u siebie dopóki sami nie stwierdzą, że napad objął także rejon za który oni są odpowiedzialni /lub nie otrzymują rozkazu z góry/.

b/ Alarm gazowy lokalny. Jest to dźwięk drewnianych terkotek. Postępowanie w związku z tym alarmem jest podane wyżej w pkt. 1.

Alarm wszczynany za pomocą głosu, na wypadek opryskiwania z zamolotu jest taki sam, jak to jest podane wyżej w pktcie 1.

Przyp. Kom. Reg. :- ad pkt. a/ :- Dowódcy, którzy zarządzili na swym terenie alarm gazowy ogólny, nie na rozkaz z góry, lecz z własnej inicjatywy, powinni o tym zameldować natychmiast swemu bezpośredniemu przełożonemu.

Alarm gazowy ogólny może być zarządzony albo w wyniku wszczętego alarmu gazowego lokalnego, albo może być zarządzony bezpośrednio przed wszczęciem alarmu gazowego lokalnego.

Posterunki /czujki/ obserwacyjno-alarmowe, zaopatrzone w ręczne syreny alarmowe /niezależnie od posiadanych terkotek dla celów alarmu gazowego lokalnego/ powinny znajdować się przy dowództwach : Brygad, Pułków, Baonów /Dzłonów/ i Kompanji /Baterji, Szwadronów/.

Alarm gazowy ogólny nadaje się pod postacią jednego ciągłego dźwięku syreny trwającego conajmniej 20 sekund .

ad pkt. b/-

1/ Niezależnie od stosowania terkotek dla podawania sygnału alarmu gazowego lokalnego jeśli nie wyczuwa się jeszcze powonieniem obecności gazu w powietrzu, lub gdy sygnału terkotki nie można podać, należy stosować także sygnał podany donośnym głosem pod postacią okrzyknku "gaz", podawanego kolejno przez innych, którzy sygnał alarmu lokalnego usłyszeli.

Alarm gazowy lokalny jest wszczynany i rozpowszechniany przez "posterunki /czujki/ obserwacyjno-alarmowe", samorzu nie lub z rozkazu dowódcy /względnie wskutek zwrócenia im w tym kierunku uwa sadnionej uwagi przez członków patrołów zwiadowczo-gazowych lub nawet poszczeg lnych żołnierzy/, w wypadku stwierdzenia że zachodzi potrzeba natychmiastowego ostrzeżenia oddziałów przed bezpośredni zagrożającym im niebezpieczeństwem gazowym np.: wybuch w pobliżu bomb lub poc sków gazowych, zmiana barwy wykrywaczków typu A, wyczucie obecności gazu w otocze niu i t.p./.

W wypadku, gdy w sprzyjających warunkach /noc, cisza i t.p./ posterunek obserwacyjno alarmowy dosłyszy nawet dalekie sygnały alarmowe podawane terkotkami posterunków sąsiednich oddziałów, znajdujących się w pewnej odległości, a sam nie stwierdza bezpośrednio obecności gazu. lub jakichkolwiek innych objawów początku napadu gazowego na powierzonym jego pieczy terenie, wówczas wszczyną alarm tylko na rozkaz dowódcy. W tych wypadkach jednak powinien on natychmiast skontrolować przedewszystkiem wykrywacze typu "A" oraz wykrywacze opryskiwania.

Szczegóły pod tym względem ustala zresztą jego dowódca, w przewidzianej dla niego instrukcji.

Sygnał alarmu gazowego lokalnego nadają posterunki /czujki/ obserwacyjno-alarmowe tak długo dopóki nie stwierdzą że został on usłuszany przez alarmowany oddział /szczególnie w nocy/.

Niemniej jednak sygnał tego alarmu p
dany terkotką powinien trwać przez
czas około 10 sekund.

Każdy dowódca na terenie którego wszczęty został alarm gazowy lokalny, obowiązany jest natychmiast sprawdzić przyczynę alarmu i zameldować o alarmie bezpośrednio przełożonemu.

2/ Sygnały podawane głosem "opryskiwanie - kryj się" należy podawać także w wypadku, gdy wykrywacze nie wykazały upadku kropel cieczy gazu parzącego /lub kwasów żrących/, a przez obserwację nieprzyjacielskiego samolotu i jego zachowania się stwierdza się początek opryskiwania /widać wylewanie cieczy ze zbiorników/ lub, że może to nastąpić wkrótce.

W tym wypadku, każdy nieznajdujący się pod dachem, kto usłyszał ten alarm powinien nałożyć gazowy płaszcz ochronny w pozycji "okryj się" /okulary powinny być założone wcześniej/, starać się ukryć pod jakimś dachem, samo chodem, drzewami gęstymi i t.p. Kto znajduje się w tym czasie wewnątrz budynku, namiotu, samochodu krytego i t.p. powinien tam pozostać aż do dalszych rozkazów.

Dalsze postępowanie wrazie potrzeby jak par.40 pkt.2.

3/ Podczas marszu jednostek zmotoryzowanych lub przemarszu oddziałów pieszych pojazdami mechanicznymi, jako sygnał alarmu gazowego lokalnego =

zamiast sygnału terkotkami należy stosować sygnał alarmowy klaksonami t.j. należy w razie potrzeby podawać ciągły sygnał klaksonem trwający około 5 sekund.

Alarm "opryskiwanie" w takich wypadkach należy podawać za pomocą przerywanych krótkich dźwięków klaksonem przez czas około 5 sekund, zdublowanych przez alarm słowny "opryskiwanie - kryj się".

Sygnalizowanie alarmu gazowego klaksonem rozpoczyna ten kierowca, który otrzymał taki rozkaz od dowódcy, lub który został strzeżony przez obsadę wozu o potrzebie alarmowania względnie który zauważył zmianę barwy farby - wykrywacza na masce wozu. Inni kierowcy powtarzają posłyszany sygnał. *Pozatym sygnały te podaje się tak z odmielną stwierdzenia ostrzeżenia przez rękę posiadani /kontrola*

opryskiwanym w powietrzu - l. l. 97/4j 42

44. Obrona przeciwigazowa

obozów, biwaków, i innych ważnych obszarów

1. Ogólnie.

Jeśli tylko inne okoliczności na to zezwolą, obozy i biwaki powinny być tak sytuowane aby móc w pełni wykorzystać drzewa lub lasy jako obronę przed opryskiwaniem z samolotów. W rejonie zajętych przez oddziały powinny być wyłożone przez cały czas wykrywacze opryskiwania z samolotów /par.66/. Powinny one być ułożone w grupy złożone z dzieł wiciu wykrywaczów / w kwadrat o boku około 45 cm. tj. 18 cali/, przy czym grupy te powinny być rozłożone w terenie nie regularnie, w odległości i odstępach nie

większych jak około 73 m./80 jardów/.

Pozatym powinny być rozwieszone wykrywacze typu "A" /par.66 a/. Powinny one być rozwieszone w terenie w połączeniu z wykrywaczami opryskiwania / w tych samych miejscach/.

Przyp.Kom.Reg.: — Celem zapewnienia zaalarmowania na czas oddziałów o grożącym niebezpieczeństwie należy:

a/ albo wyznaczyć w oddziałach, obozach i t.p. odpowiednią ilość specjalnych "pogazowych posterunków /czujek/ obserwacyjno-alarmowych",

b/ albo ustalić, które z pośród wystawionych normalnie wart lub posterunków innego przeznaczenia mogą równo cześnie dobrze spełniać zadanie pogazowych posterunków /czujek/ obserwacyjno-alarmowych.

Pozatym funkcję tą wewnątrz oddziałów, w wypadku braku innych wart i posterunków lub zbyt małej ich ilości w terenie, można powierzyć również organom służby inspekcyjnej. Żołnierze pełniący służbę posterunku obserwacyjno-alarmowego, nie mogą opuścić swego posterunku na dłuższy czas bez uzyskania uprzednio odpowiedniego zastępcy.

Żołnierze wysnaczeni na służbę pogazowych posterunków obserwacyjno-alarmowych powinni być dokładnie pouczeni o sposobach obserwacji wykrywaczy gazów, o rozpoznawaniu różnych oznak rozpoczęcia przez npla napadu gazowego i sposobach alarmowania.

2. Posterunki obserwacyjno-alarmowe

Posterunek powinien mieć powierzoną obserwację najwyżej trzech lub czterech grup wykrywaczy, przy czym każda grupa powinna być kontrolowana przez nieconajmniej co 10 minut. Powinien on być wyposażony w latarkę elektryczną z odwiednią osłoną, dla badania wykrywaczy w nocy. Gdy posterunek obserwacyjno-alarmowy zauważy na wykrywaczu opryskiwanie zmianę jego barwy / krople czerwone / postępowanie jego powinno być następujące:

a/ Podczas dnia wszczynają alarm donoszącym głosem: "opryskiwanie -- kryje się".

W nocy, wzywa dowódcę warty, która wszczynają akcję zgodnie z obowiązującymi lokalnymi przepisami. Takie przepisy powinny zawierać zastrzeżenie natychmiast dowódcy o tym, że wszyscy, którzy śpią pod dachem, wyjdą na zewnątrz jeśli nie będą zabezpieczeni przy pomocy: gazowych okularów ochronnych, płaszcza ochronnego, oraz butów ochronnych.

- b/ Dokonuje/wrazie potrzeby/ indywidualnego odkażania się /par.41.pkt
- c/ Zakłada nowe papierki-wykrywacze tam gdzie jest konieczne.

Gdy posterunek obserwacyjno-alarmowy stwierdzy obecność w powietrzu jakiegokolwiek wogóle gazu /z wyjątkiem wypadku opryskiwania lub jeśli zauważy zmianę barwy w

rywaczów typ "A" wówczas:

d/wstrzymuje oddech,

e/wszczyna alarm przy pomocy terkotki,

f/nakłada maskę pgazową,

g/kontynuuje alarmowanie terkotką.

Przyp. Kom. Reg.:

ad pkt. 2. - oprócz kontroli co 10 minut posterunki obserwacyjno-alarmowe sprawdzają wykrywacze dodatkowo natychmiast po każdym przelocie nad ich rejonem nieprzyjacielskiego samolotu.

ad pkt. 2a/ - W dzień w wypadku gdy posterunek obserwacyjno-alarmowy zauważy fakt rozpoczęcia opryskiwania nie na podstawie zmiany barwy wykrywaczów, lecz widząc rozpoczęcie przez npla wylewania z samolotu cieczy parzącej, alarmuje donośnym głosem "opryskiwanie - kryj się" /powtarzając je kilka krotnie/, nakłada pgazowy płaszcz w pozycji "okryj się", kryjąc się /jeśli może oddalić się ze swego miejsca/ w miarę możliwości pod jakiś kolwiek dach, drzewo i t.p.

W nocy stwierdziwszy zmianę barwy wykrywacza wzywa do siebie dowódcę warty tylko wtedy gdy nie może opuścić swego posterunku. W przeciwnym wypadku bierze jedną tabliczkę z wykrywaczem i biegnie sam do oficera inspekcyjnego oddziału /lub dowódcy oddziału/. W nocy posterunek obserwacyjno-alarmowy powinien mieć płaszcz nałożony w pozycji "okryj się", a okulary nałożone na oczy.

x) lub stosując je początek ostrzeżenia i powstaniem gęstym, rozpryskiwanym i opadającym i opryskiwanym ciałem cieczą gazową

ad pkt. 2 d/, e/f/, i g/ - Posterunek c
ni tak tylko wtedy, gdy już wyczuwa pow
nieniem gaz w powietrzu. Z chwilą jedne
stwierdzenia rozpoczęcia napadu gazowe
go tylko na skutek różnych zjawisk in
nych, a równocześnie nie wyczuwa jeste
zapachu gazu w powietrzu najpierw ala
muje donośnym okrzykiem "gaz" poczym
wstrzymuje oddech, nakłada maskę i ala
muje terkotką.

Po dokonaniu przez npla /podczas
nocy/ opryskiwania z samolotu, wskaza
nym jest, pod warunkiem, że pozwalają n
to warunki taktyczne, pozostanie w da
szym ciągu pod dachem jeszcze przez c
najmniej 1 godziny po wschodzie słońca
podczas którego może nastąpić dokonani
samoodkażenia terenu na skutek działa
nia warunków atmosferycznych.

Jeśli nieprzyjaciel wykonał opr
skiwanie z niskiego lotu, skażenie nam
tów /baraków i t.p./ oraz terenu może
być tak silne, że samoodkażenie się ic
nie nastąpi szybko, a pozatym w tych w
ypadkach zagraża silne stężenie pary g
zów parzących. W tych wypadkach ewaku
cja części lub całości oddziału z mie
sca postoją przeważnie może okazać się
jako niezbędne i jedyne zarządzenie.

*✓ lub przy pomocy gazowych powłok (bomb) rozpryska-
jących się w powietrzu kas. l. 97/H-42v*

15. Rozpoznawanie /zwiad/ i ozna czenie skażonych obszarów.

Obecność skażeń gazem parzącym często może być rozpoznawana wzrokiem lub po zapachu. Dla ułatwienia tego rozpoznawania wydawane są bardzo pomocne dla tych celów pgazowe wykrywacze płam chemicznych.

Każdy żołnierz lub oddział, który wykrył lub podejrzewa obecność skażenia gazem parzącym powinien zameldować o tym natychmiast. W takich wypadkach powinny być podjęte kroki celem określenia granic obszaru skażonego, przy pomocy wykrywaczy użytych na końcu bagnetu lub kija, jak jest opisane w par.60. Gdy granice te zostały ustalone, powinny one być oznaczone znakami ostrzegawczymi, jak to jest opisane w par.68.

Po tych czynnościach obszar skażony może być pozostawiony działaniu odkażającemu czynników atmosferycznych, względnie zasypyany /pokryty/ lub odkażony zgodnie z przepisami zawartymi w Rozdziale VI.

Przyp.Kom.Reg.: — W związku z tym należy wyznaczyć w każdej kompanji, baterii, szwadronie, parku, kolumnie i t.p. jak również w plutonach specjalnych po 1 podoficerze i 3 do 6 szeregowych / w zależności od liczebności oddziału/ do spełniania funkcji specjalnych w "patrolach zwiadowczo-pgazowych". Powinni to być ~~żołnierze~~ inteligentni o czułym węchu i dobrym wzroku. Powinni oni być dokładnie zaznajomieni z działaniem i użyciem wykrywaczy gazów

bojowych oraz ze sposobami wykrywania obecności gazów parzących w terenie i na przedmiotach, bez pomocy wykrywaczy, i wyszkoleni w przeprowadzeniu zwiadu terenu skażonego oraz określaniu jego granic.

W obozach, na biwakach, postojach oraz na pozycjach, patroli zwiadowcze pgazowe przeprowadzają:

- a/ dokładną okresową w ustalonym przedwojewódzcy czasie, w ciągu dnia i nocy kontrolę wszystkich wykrywaczy opryskiwania, będących pod obserwacją pgazowych posterunków obserwacyjno alarmowych.
- b/ kontrolę wszystkich grup wykrywaczy opryskiwania wyłożonych w ich rejonie działania, po wszczęciu przez pgazowe posterunki obserwacyjno alarmowe alarmu " opryskiwanie - kryj się".
- c/ Zwiad pgazowy terenu w rejonie ich działania w wypadku stwierdzenia bombardowania lub ostrzeliwania przez npla bombami lub pociskami naładowanymi gazami parzącymi, oznaczenie plam chemicznych i granic obszaru skażonego.

W marszu drogami część patrolu zwiadowczo-pgazowego spełnia rolę patrolu zwiadowczo-pgazowego na trasie marszu /stwierdzanie przeszkód chemicznych i meldowanie o tym/ część zaś rolę pgazowych posterunków obserwacyjno-alarmowych.

Podczas marszu zbliżania i natarcia
 patrole zwiadowczo-pgazowe badają, wra-
 zie potrzeby napotykaný teren skażony,
 okrešlają stopieñ skażenia, granice ob-
 szaru skażonego, wyszukują ewentualne
 przejšcia przez teren skażony i t.p.

46. Obrona pojazdów.

1. Ogólnie.

Pojazdy mogą ulec skażeniu:
 na skutek przejazdu przez skażoną
 powierzchnię terenu, wskutek obryzga-
 nia cieczą gazu parzącego z bomb lot-
 niczych lub pocisków artyleryjskich,
 lub te¿ przez opryskiwanie z samolo-
 tów. Głównie niebezpieczeństwo, jakie
 powstaje z tego powodu dla obsługi,
 to możliwość zetknięcia się ze ska-
 żoną częścią pojazdu. Odkazanie pojaz-
 dów jest opisane w par.82.

Dla zgrupowań pojazdów są wydawa-
 ne ręczne syreny alarmowe, dla użytku
 podczas ich parkowania.

2. Przekraczanie skażonego obszaru.

Jeżeli skażony rejon ma być prze-
 kroczone, pojazdy powinny poruszać się
 powoli i przy zwiększonych odstępach.

Obsługa pojazdów nie powinna
 schodzić z pojazdu na skażoną ziemię,
 jeśli nie zachodzi bezwzględna koniecz-
 ność tego. Jeśli obsługa schodzi, to
 przed wejściem spowrotem do pojazdu
 powinna ona natrzeć swe buty suchym
 wapnem chlorowanym.

3. Obrona przed opryskiwaniem s samolot

Zgrupowania samochodów normalnie nie powinny przedstawiać wartościowego celu dla opryskiwania z niskiego lotu z wyjątkiem gdy znajdują się one na placach załadowniczych lub wyładowniczych lub gdy zawierają w swoim składzie o wartości wozu napełnione wojskiem. Zawsze jednak należy w pełni wykorzystywać ukrycie, jakie mogą zapewnić gęste drzewa.

Gdy istnieje możliwość dokonania przez npl'a napadu przez opryskiwanie samolotu każdy pojazd powinien mieć zamkniętą budę. Okna również powinny być zamknięte.

Dla celów stwierdzenia opryskiwania oraz zaalarmowania o tym, każdy pojazd w miejscu dobrze widocznym dla kierowcy powinien mieć wymalowaną farbą-wykrywaczem odpowiednią plamę-wykrywacz.

Gdy farba-wykrywacz zmienia kolor kierowca powinien ostrzec obsadę wozu /Przyp. Kom. Reg.: - wszczać alarm "opryskiwanie - kryj się" klaksonem/ i zbać dać swoje wykrywacze indywidualne. Jeśli stwierdził, że został skażony, a sytuacja taktyczna pozwala na to, kierowca powinien wysiąść z pojazdu, zastawiać indywidualne odkażanie się i odnowić farbę - wykrywacz na swoim pojazdzie /par.61./

Ostrzeżeni przez kierowcę żołnierze tworzący obsadę wozu badają swoje indywidualne wykrywacze i stosują indywidualne

alne odkażenie się, jeżeli to jest konieczne, bez zatrzymania wozu.

47. Obrona materiałów.

1. Działanie różnych gazów na metale, żywność i inne materiały, jest opisane w Rozdziale I., pod właściwymi nagłówkami.

Przedewszystkiem, niezbędna jest obrona przed skażeniem gazami parzającymi. Zasadniczo, jeśli tylko pozwala na to sytuacja taktyczna, broń, żywność i zapasy innych materiałów znajdujących się na otwartym powietrzu powinny być przykryte brezentami, nieprzemakalnymi płachtami, kocami lub innym podobnym materiałem.

Zawsze, gdy tylko to jest możliwe należy stosować podwójne przykrycie z wolną przestrzenią pomiędzy tymi dwoma ochronnymi przykryciami.

/przyp. Kom. Reg.: - Budynki /magazyny/ w których przechowuje się zapasy materiałów trudnych do odkażania powinny być uszczelnione. Kuchnie powinny znajdować się pod dachem choćby prowizorycznym/.

2. Specjalne zabiegi, które powinny być stosowane jako ochrona przeciw parzającym gazom są następujące:

a/ Żywność. Hermetyczne butelki lub słoje, zalutowane pudełka metalowe, olejony /pokostowany/ lub woskowany karton zapewniają skuteczną ochronę. Papier nieprzepuszczaający tłuszczów daje skuteczną

ochronę przed parą gazów parzących i częściową ochronę przed cieczą gazów parzących. Należy baczyć stale na to by w budynkach, gdzie złożone są zapasy żywności, okna od strony wiejącego wiatru, były zamknięte, celem zapobieżenia przedostania się do wnętrza kropel cieczy parzącej podczas ewentualnego opryskiwania.

Dookoła składów żywności, które w miarę możliwości powinny być gazoszczelne powinny być złożone wykrywacze opryskiwania /par.48./.

- b/ Woda. Zbiorniki na wodę powinny być przykryte tkaniną nieprzemakalną /brezentem/, blachą falistą lub innym odpowiednim materiałem.
- c/ Broń i amunicja, jeśli nie może być przykryta, powinna być dobrze natłuszczona smarami.
- d/ Czynności, które należy dokonać po skażeniu materiałów są podane w Rozdziale VI.

Niezbędnie zabiegi, które należy dokonać w wypadku skażenia innymi gazami są następujące:

- a/ Gazy duszące. W czasie napadu gazami duszącymi należy broń przestrzeliwać. Jeśli chodzi o jakąkolwiek broń działającą

automatycznie, ogień należy prowa-
dzić z przerwami dla uniknięcia
zacięć. Po napadzie wszystkie me-
talowe części powinny być oczysz-
czone i ponownie natłuszczone.

- b/ Sternity. Żywność i woda do któ-
rych wpadły cząsteczki stałego
gazu /sproszkowanego/, nie mogą
być w dalszym ciągu używane.
- c/ Łzawiące gazy. Ciecz gazu łzawią-
cego należy usunąć ze sprzętu me-
talowego czystym kwaczem /szmat-
ką/ i w tych miejscach, które zos-
tały skażone, metalowe części po-
winny być ponownie natłuszczone.
Żywność i obryzgane cieczą
gazu łzawiącego nie mogą być na-
dal używane.

48. Obrona budynków i schronów.

1. Zasadniczo, wymagania co do gazoszczel-
ności schronów przeznaczonych dla per-
sonelu wojskowego są ograniczone tyl-
ko do schronów przeznaczonych na po-
mieszczenie dowództw, punktów opatrun-
kowych i niektórych części szpitali.

Na froncie tylko ważne dowództwa
będą zazwyczaj gazoszczelne, chociaż w
wypadku przedłużających się warunków,
wpływających na stabilizację frontu,
może stać się zupełnie możliwe uczynie-
nie gazoszczelnymi wszystkich wogóle
schronów.

2. Typowa przeciwigazowa roleta /zasłona na drzwi/ sporządzona jest z tkaniny impregnowanej olejem mineralnym. /par.71./. Jeśli jest ona należycie umocowaną to zabezpiecza skutecznie przed przenikaniem gazów bojowych do pomieszczenia.

W wypadku braku typowej pgazowej rolety, zasłona na drzwi może być za improwizowana przy pomocy jakiegoś gęsto tkanego materiału jak np. koca, zmoczonego w jakimkolwiek oleju, który jest do dyspozycji w danej chwili lub nawet w wodzie. Podczas użycia takiej improwizowanej rolety w czasie napadu gazowego musi ona być utrzymana stale w wilgotnym stanie.

Pełne wskazówki co do sposobu dokonywania uszczelnienia pgazowych i przewietrzania schronów są podane w "Passive Air Defence - pamphlet No. 1".

3. W pobliżu wejścia do wszystkich zamieszkałych budynków i schronów powinny być ułożone tace z suchym wapnem chlorowanym. W tym wapnie wszyscy ludzie, którzy byli na skażonym terenie powinni przed wejściem do wnętrza wytrzeć swoje buty.

TAKTYCZNE ROZWAŻANIA DOTYCZĄCE
OBRONY PRZECIW GAZOM PARZACYM.

49. Skazanie oddziałów przez opryski-
wanie z niskiego lotu.

1. Są dwa podstawowe sposoby dla zwalczania napadów wykonywanych przez opryskiwanie z niskiego lotu:
 - a/Rozproszenie -- celem uniknięcia stwarzania dogodnego celu,
 - b/Organizacja ognia przeciwlotniczego.
2. Dowódcy oddziałów w ruchu powinni brać pod uwagę:
 - a/Czy rodzaj terenu sprzyja napadom z niskiego lotu. Należy pamiętać, że przy opryskiwaniu z niskiego lotu nieprzyjaciel może często zastosować równocześnie ogień z broni maszyny nowej lub bombardowanie.
 - b/Możliwy stopień rozproszenia.
 - c/Jeśli się używa dróg, czy powinny one być bronione za pomocą systemu posterunków zaopatrzonych w broń przeciwlotniczą.
 - d/Czy istniejące niebezpieczeństwo na padu dostatecznie usprawiedliwia zmęczenia wojska przez noszenie płaszczów ochronnych w pozycji "okryj się". Tylko bowiem ta pozycja zapewnia najskuteczniejszą obronę przed opryskiwaniem z samolotu.

3. Gdy samolot jest na niedużej wysokości, niekiedy może być widoczny początek wylewania się cieczy parzącej ze zbiorników samolotu. W tych okolicznościach, może to dać oddziałom czas na nałożenie gazowych płaszczyz ochronnych w pozycji "okryj się" lub ukrycie się pod dachy lub drzewa, zanim jeszcze ciecz dosięgnie ziemi. Naprzykład, ciecz uwolniona ze zbiornika na wysokości 300 m. /1000 stóp/ osiąga powierzchnię ziemi dopiero po upływie 1 minuty.

Dowódca pododdziału, który dostarczył, że ciecz parząca zaczyna wylewać się ze zbiorników samolotu i którego oddział znajduje się z wiatrem, w stosunku do lecącego samolotu, musi sam zdecydować, który z wyżej przytoczonych sposobów obrony należy zastosować, i w zależności od decyzji powinien wydać rozkazy jak np.: "okryj się", "kryj się pod żywopłot" lub "za mną".

50. Skażanie bronionych miejsc.

1. Obszary terenu mogą stać się niezdadne do dalszego ich zajmowania w wypadku wykonania napadu na szeroką skalę przy pomocy miotaczy /Livensa/ lub moździerzy /Przyp. Kom. Reg.:— lub artylerii/. Pożądanym jest wobec tego aby wszystkie oddziały i pododdziały, na pozycji obronnej miały wyznaczone stanowiska zapasowe, z których mogłyby w dalszym ciągu wykonywać swe obronne zadania.

Sytuacja taktyczna może nieraz wymagać aby broń automatyczna, na pewnych wyznaczonych pozycjach została na swych stanowiskach nawet w wypadku silnego ich skażenia; i aby w konsekwencji tego ryzyko strat od gazów parzących było usprawiedliwione /par.42/. Może być koniecznym wydanie z góry instrukcji, według której oddziały i pododdziały mogą odejść na zapasowe stanowiska bez uzyskania uprzedniej zgody na to wyższych dowódców.

Oddziały poddane w nocy napadowi gazowemu z broni naziemnej będą miały dodatkowe trudności przy rozpoznaniu czy ich zapasowe stanowiska i drogi do nich zostały skażone, czy nie.

Wykonywanie marszu w nocy wybitnie zwiększa niebezpieczeństwo skażenia oddziału. Decydujący wpływ na decyzję: czy jest korzystnym wyruszyć w noc ryzykując nawet mogąc powstać wskutek tego skażenia, czy czekać do świtu, gdy ruchy oddziału mogą być zauważone — będą zawsze miały istniejące warunki taktyczne.

3. Po napadzie gazem parzącym wielu ludzi będzie musiało zmienić swe ubrania, jeśli ma się uniknąć strat. Wskutek tego często wskazanym będzie rozdzielenie części oddziałowych rezerw ubrań na poszczególne pododdziały /par.76/.

51. Skażone przeszkody i tereny

napotkane podczas posuwania się naprzód

1. Jednym z najbardziej skutecznych sposobów zastosowania gazów parzących dzie prawdopodobnie użycie ich w połączeniu z przeszkodami. Dla usunięcia lub naprawienia przeszkód, saperzy z kleszcze znacznie wyprzedzają oddziały przy marszu naprzód.

Może się okazać niezbędnym wykonać prace w silnie skażonym terenie i wówczas niektóre lub wszystkie z poniższych przedmiotów będą potrzebne:

- gazowe ubrania ochronne, ciężkie i lekkie,
- wapno chlorowane,
- hydropultry i węże gumowe,
- gazowe chodniki.

Wskutek tego, że czas pracy żołnierzy w gazowych ubraniach ochronnych jest ograniczony, jak również na ograniczony czas działania ochronnego tych ubrań /par. 65/, niezbędne jest posiadanie odpowiednich rezerw w ludziach w gazowych ubraniach ochronnych.

2. Skażone obszary w których nie ma przeszkód nie powinny powstrzymać ruchu wojsk zmotoryzowanych, obecność jednak skażeń musi być zawsze meldowana.
- W podobnych wypadkach jednak do wódcy oddziałów czołowych piechoty staną zwykle wobec następujących z

gadnienie:

- a/ Czy obszar skażony może być zupełnie ominięty.
- b/ Czy oddziały powinny być przez wiezione przez ten obszar samo chodami czy też powinno się za ryzykować straty od skażeń,przechodząc ten obszar pieszo.
- c/ Jakie czynności są niezbędne dla określenia granic skażenia i oznaczenia tego obszaru /par. 45./.

Może się też zdarzyć, przy działaniach pościgowych za cofającym się na szerokim froncie nieprzyjacielem, że piechota musi utrzymać styczność z nim bez pomocy własnych wojsk zmotoryzowanych.

Następujące uwagi są przeznaczone dla dowódców oddziałów piechoty, które natkną się niespodziewanie na skażone obszary:

- a/ Każdy pododdział, który wykrył skażony teren musi natychmiast o tym meldować.
- b/ Oddziały czołowe mogą bardzo rzadko pozwolić sobie na opóźnienia w marszu na skutek napotkanych skażeń.

Dowódca danego oddziału sam musi zdecydować czy jest dla niego korzystnym czy nie, za ryzykować późniejsze straty spowodowane przekroczeniem skażonego obszaru, lub zgodzić się na opóźnienie w marszu przez wyszukanie okólnej drogi. Trzeba pa-

mieć, że nieprzyjaciół może użyć gazu parzącego w tym celu, aby zmusić wojska przeciwnika do wyjścia na otwarty teren, gdzie dostaną się pod ogień jego broni maszynowej.

Podczas pościgu, określanie granic skażonego obszaru i oznaczenie ich odpowiednimi znakami zwykle powinno być pozostawione do wykonania pododdziałom znajdującym się w odwodzie.

- c/ Jeżeli skażony teren musi być mimo wszystko później zajęty, będzie koniecznym przeprowadzenie bardzo szczegółowego rozpoznania. Jeśli oddziały znajdujące się w pobliżu nie mogą być do tego użyte, powinny być wydzielone w tym celu specjalne patrole z oddziałów odwodowych.

52. Skażony teren napotkany w natarciu.

1. W wypadku dokonywania natarcia, którego powodzenie zależne jest od ścisłego zgrania akcji z planem działania artylerji, może być niemożliwością znalezienie czasu niezbędnego dla omińnięcia skażonego terenu. Jeżeli podjętym lub jest ośmielony powini istnienia skażonego terenu, natarcie może być planowane bądź z zamiarem przekroczenia terenu skażonego lub uniknięcia go całkowicie, naciorając gdzie indziej

Trzeba mieć w pamięci, że prawdopodobnie tego rodzaju właśnie opóźnienie nieprzyjaciela ma nadzieję spowodować przez swoje działania skażając.

2. Przed natarciem należy wziąć pod roz wagę następujące:

- a/ Pewna ilość wyposażenia p gazowego powinna być w pogotowiu. W pew nych wypadkach może być koniecz num specjalny przydział oddziałom butów ochronnych /lub worków na piasek/.
- b/ Należy wydzielić specjalne patro le do określania granic skażonego terenu, po przejściu czołowych od działów, jak również do przeprowa dzenia przez teren skażony prze chodzących odwodów.
- c/ Jeśli silnie skażony teren ma być przekraczany należy zorganizować zlu zowanie oddziałów czołowych i pomoc dla nich oraz rozmieszcze nie i wydawanie rezerwowych ubrań.

R O Z D Z I A Ł V.

WYPOSAŻENIE PRZECIWGAZOWE.

53. Opis ogólny.

Osobistym wyposażeniem przeciwgazo wym nazywa się to wyposażenie, które jest noszone w polu przez oficerów i szerego wych wszystkich stopni. Stanowi ono pod stawę ich obrony przeciwgazowej.

Wyposażenie p gazowe pojazdów znajdu

je się na wszystkich pojazdach w polu.

Wyposażenie pgazowe oddziałów/lub pododdziałów/ nazywa się to wyposażenie, które jest przydzielone do dowództw różnych oddziałów i pododdziałów i jest wydawane do użytku na rozkaz dowódcy wtedy gdy zachodzi tego potrzeba.

Tabele wyposażenia są ustalane okresowo i nie są tutaj umieszczone. Niżej podane rozdziały opisują różne przedmioty wyposażenia i zawierają instrukcje co do ich użycia. Maski pgazowe nie jest tu włączona, ponieważ ona jest opisana w całości w "Protection against gas and Air Raids - Pamphlet No.2." /część IV Regul. Obrony Pgas./.

OSOBISTE WYPOSAŻENIE

PRZECIWGAZOWE.

54. Przeciwigazowe okulary ochronne /Eye - shields, anti-gas.

Zadaniem pgazowych okularów ochronnych jest ochrona oczu przed ciecżą gazu parzącego /par.40./.

Okulary są wydawane w pudełkach po 6 sztuk i są noszone w torbie maski. Przed użyciem trzeba zapiąć dwa zatrzaski aby nadać okularom kształt czoła, a taśmy elastyczne muszą być skrócone lub wydłużone na potrzebną długość. Zbyt mocne skrócenie taśm może spowodować ucisk i potnieć okulary.

Jeżeli okulary są uszkodzone lub skażone muszą one być wyrzucone. Nie są

one gazoszczelne /nie chronią przed parą gazu/ i nie mogą zastąpić maski.

Przyp. Kom. Reg. :-

1. Żołnierz nosi okulary ochronne w pozycji "pogotowie gazowe":
 - a/ na rozkaz dowódcy,
 - b/ z chwilą wydania zarządzenia "pogotowie gazowe".
2. Żołnierz nakłada okulary na oczy:
 - a/ na rozkaz dowódcy,
 - b/ z chwilą zarządzenia alarmu lotniczego,
 - c/ z chwilą stwierdzenia opryskiwania ciecżą parzącą z samolotów lub na alarm gazowy "opryskiwanie".
3. Żołnierz zdejmuje okulary z oczu:
 - a/ przed nałożeniem maski,
 - b/ z chwilą odwołania alarmu lotniczego,
 - c/ przy zamianie okularów na nowe,
 - d/ na rozkaz dowódcy,
 - e/ gdy wchodzi pod dach.
4. Żołnierz wkłada okulary do kieszeni torby / do pudełka /:
 - a/ z chwilą odwołania pogotowia gazowego.

"Pogotowie gazowe" dla gazowych okularów ochronnych wykonuje się następująco:

Po wykonaniu " pogotowia gazowego" z maską, wyjmuje się okulary z kieszeni torby /pudełka/, nadaje się im potrzebny kształt przez zapięcie zatrzasków i kładzie się je pod klapę torby, układając je na elastycznej rurze oddechowej, tak by część celuloidowa znalazła się mię

dy rurą, a przednią /zewnątrzną/ ścianką torby, zaś flanelowa podkładka opierała się na rurze. Elastyczne tasiemki okularów, spięte ze sobą, wkłada się do wewnętrznej kieszonki torby. Klapę torby przyamyka się dokładnie, tak, jak to jest normalnie, przy "pogotowiu gazowym z maską".

Z chwilą, gdy zajdzie potrzeba użycia okularów, otwiera się klapę torby, wyjmaje się okulary, rozłącza się elastyczne tasiemki okularów i zakłada się je na oczy, zapinając tasiemki na tyle głowy.

Z chwilą, gdy zajdzie potrzeba użycia maski, a okulary znajdują się nie na oczach, lecz w torbie, należy odkryć klapę torby, chwycić prawą ręką okulary i zawieść je na lewą rękę / na przygubie / po czym przystąpić do wyjęcia maski z torby i nałożenia maski. Po nałożeniu maski okulary wkłada się do wnętrza torby.

55. Przeciwigazowe płaszcze ochronne.

/Capes anti-gas/

Przeciwigazowe płaszcze ochronne są sporządzone z tkaniny olejonej i są przeznaczone do obrony przed opryskiwaniem z samolotu. Nie zapewnią one nigdy zupełnie obrony przed parą gazu parzącego, chociaż jej działanie może być zmniejszone przy zastosowaniu czynności opisanych w par. 42. W zwykłych warunkach ciecz gazu parzącego przeniknie przez płaszcz, po upływie co najmniej $1\frac{1}{2}$ do 2 godzin.

Istnieją dwie pozycje, w których płaszcz może być noszony. Dowódcy decydujący, która z tych dwóch pozycji ma być zastosowana, muszą się kierować swoją wiedzą wojskową, znajomością walki i obrony p gazowej oraz zdrowym rozsądkiem.

1. Pozycja "okryj się".

W tej pozycji płaszcz narzuca się na cały rynsztunek łącznie z maską. Utrzymuje się on w tej pozycji przez przeciągnięcie dwóch jego taśm ponad ramionami i przez duże kółka kształtu litery "D" przy torbie maski oraz przez skrzyżowanie ich na plecach i następnie związanie z przodu ciała. /Jeśli rynsztunek jest nałożony po zawiązaniu taśm zrolowanego płaszcza, może on być zdejmowany na postojach bez potrzeby rozwiązywania taśm/ Ręce należy włożyć w rękawy, a zatrzaski pozapinać. Pozycja "okryj się" zapewnia maximum skuteczności obrony przed opryskiwaniem z samolotu. Pociąga jednak ona za sobą utratę w pewnym stopniu zdolności bojowej żołnierzy.

2. Pozycja "zrolowanie".

W tej pozycji płaszcz nosi się na ramionach, odpowiednio przedtem zrolowany. Pełna instrukcja dotycząca wykonania tego, znajduje się w załączniku B /Część III Reg. Obr. P gaz./.

Pozycja "zrolowanie" może być zastosowana gdy oddział jest w marszu lub podczas poruszeń oddziałów w działaniach ruchowych. Ponieważ zrolowanie skraca czasokres zdolności ochronnej płaszcza, pozycja "zrolowanie" powinna być stosowana tylko na specjalny rozkaz. Płaszczy, które zostały już skażone, nie należy rolać.

Dzięki zastosowaniu szybko rozwiązujących się węzłów sznurka do wiązania płaszcza, można go szybko rozpuścić w dół i owinać się nim, celem osiągnięcia natychmiastowego maksimum obrony. /par.49 pkt.3./.

Przyp. Kom. Reg. :-

I. W czasie wojny żołnierz nosi gazowy płaszcz ochronny w pozycji "zrolowanie":

- a/ w marszu pieszym lub w czasie przewozu oddziału,
- b/ w walce,
- c/ w służbie wartowniczej, ochronnej i t.p., jeśli nie pełni tej służby pod dachem,
- d/ na rozkaz dowódcy.

W pozycji "okryj się, żołnierz nosi gazowy płaszcz ochronny:

- a/ na alarm gazowy "opryskiwanie - okryj się",
- b/ gdy sam stwierdza początek opryskiwania,
- c/ na rozkaz dowódcy.

W pewnych okolicznościach może być zastosowana jeszcze pozycja "płaszcz w pogotowiu". W tej pozycji, rozk.

rolowany płaszcz zwiesza się swobodnie z ramion, gotowy do natychmiastowego szybkiego okrycia się nim.

W pozycji "płaszcz w pogotowiu", żołnierz nosi płaszcz ochrony tylko na rozkaz dowódcy. Pozycję tą można z korzyścią stosować przy użyciu pgazowego płaszcza ochronnego przez posterunki obserwacyjno-alarmowe, podczas służby w dzień. Na kwaterach, w schronach i t.p., pgazowy płaszcz ochronny przechowuje się wyłącz- nie w stanie rozrolowanym i w pozycji wi- szącej.

2. Częścią składową pgazowego płaszcza ochronnego może być także pgazowy kaptur ochronny.

Wykonany on jest z tej samej tka- niny co pgazowy płaszcz ochronny i jest nakładany na hełm. W użytku, są dwa rodza- je kapturów: nakładany na cały hełm lub obejmujący tylko krawędź hełmu. W dolnej swej części kaptur tworzy osłonę karku i szyi. Z przodu osłona ta zaopatrzona jest w zatrzask do jej spinania.

Pgazowy kaptur ochronny nakłada żołnierz na hełm:

a/ na rozkaz dowódcy,

b/ gdy nosi pgazowy płaszcz ochronny.

Gdy pgazowy płaszcz ochronny znaj- duje się w pozycji "zrolowanie", dolna część kaptura jest podniesiona i spięta odpowiednio na wierzchu hełmu. Dolna część kaptura opuszcza się na kark wtedy gdy płaszcz nakłada się w pozycji "okryj się".

56. Maść przeciwigazowa Nr.1.
/Ointment, anti-gas Nr.1./

Pudełko z tą maścią noszą oficerowie, podoficerowie i szeregowi w kieszeni torby maski pgazowej oraz w kieszeni pgazowego płaszcza ochronnego.

Maść pgazowa Nr.1. niszczy chemicznie ciecz iperytu lecz nie niszczy cieczy luizytu.

Nie należy jej stosować w celach profilaktycznych /zapobiegawczych/ smarując nią odkryte części ciała, gdyż spowoduje ona silne podrażnienie skóry. Sposób użycia maści Nr.1. jest podany w par. 41.

Maść pgazowa jest wydawana również dla celów odkażania broni /par.80/.

57. Maść przeciwigazowa Nr.2.
/Ointment, anti-gas No.2./

Ta maść jest wydawana w słoikach, lub pudełkach zawierających tubki i jest noszona w podobny sposób jak maść Nr.1. Jest to rodzaj niknącego /wsiakającego w skórę/ kremu, który niszczy chemicznie obie ciecze: iperyt i luizyt. Aby była ona skuteczna przeciw luizytowi musi ona być zastosowana pręcej niż przeciw iperytowi.

Możliwym jest użycie maści Nr.2, dla celów profilaktycznych /zapobiegawczych/przeciw parze iperytu i luizytu, lecz posiada ona działanie drażniące, jeśli pozostaje dłuższy czas na skórze.

Może ona dać ochronę ^{przy/} chłodnej pogodzie przez czas około 5 godzin, lecz przy gorącej pogodzie i na częściach ciała, gdzie ubranie dotyka skóry okres ten będzie znacznie krótszy. Sposoby użycia maści Nr.2 są podane w par.41.

Pgazowa maść Nr.2 może być użyta zamiast pgazowych rękawic ochronnych gdy trzeba brać w ręce skażone ubrania lub inne skażone materiały. Gdy ma ona być w ten sposób użyta, postępowanie jest następujące:

a/ Przed rozpoczęciem manipulowania ze skażonym materiałem należy nałożyć maść na ręce /szczególnie dłonie/ i wtrzeć ją w skórę aż do jej zaniknięcia /wsiąknięcia/. Wówczas należy nałożyć więcej maści na ręce i zapewnić sobie by przez cały czas manipulowania skażonym materiałem maść pokrywała ręce widoczną, dla oka cienką warstwą.

b/ Po skończeniu manipulowania ze skażonym materiałem należy zetrzeć całą kowicie będącą przez ten czas na rękach maść, następnie nałożyć świeżą porcję maści i wcierać ją w ręce dopóki nie zaniknie.

58. Końce bawełniane.

/Cotton waste/

Końce bawełniane są noszone przez wszystkich żołnierzy w kieszonce torby maski pgaz. i pgaz. płaszczka ochronnego. Są one używane przede wszystkim jako kwacze /tampony/ do usuwania ze skóry

widocznej cieczy /kropel i t.p./ gazu parzącego oraz także i maści p gazowej. Po użyciu kwacze powinny być zakopane, na przykład w dołku zrobionym obcasem, lub spalone.

59. Indywidualne naramienne wykrywacze. /Detectors, gas, individual/

1. Indywidualne wykrywacze naramienne mają formę pary półrękawów, które nakłada się na mundur na oba ramiona. Nie absorbują one łatwo cieczy gazu parzącego i wykazują /pod cieczą tam gdzie padnie kropla gazu parzącego/ czerwone zabarwienie. Wykrywacze nie używane nosi się w kieszeni torby maski.
2. Wykrywacze te służą do wskazywania żołnierzowi czy został on opryskany cieczą gazu parzącego, czy nie. Powinny one być zawsze noszone na otwartym powietrzu. Malowanie farbą - wykrywaczem górnych części rękawów p gazowych płaszczów oraz bluz ubrań ochronnych, służy do tego samego celu, gdy przedmioty te są noszone na otwartym powietrzu.
3. Wygląd kropli cieczy iperytu na indywidualnych naramiennych wykrywaczach pokazany jest w załączniku I. Krople o średnicy 2 milimetrów są najmniejszymi kroplami, które mogą przesiąknąć przez wełniany materiał munduru i spowodować z tego powodu oparzenia jeśli nie będą przedsięwzięte odpowiednie środki os-

strożności./par.41 pkt.3/.Krople o średnicy 2 milimetrów lub większe określa się jako "Duże" krople. Krople o mniejszej średnicy niż 2 milimetry określa się jako "Małe" krople.

4.Czynności jakie należy wykonać,gdy na wykrywacze upadną krople cieczy gazu parzącego są opisane w par.40 pkt.2.

60.Wykrywacze plam chemicznych.
/Detectors, gas, ground./

1.Są to kawałki sztywnego papieru o wymiarze około 2 cali na cztery,które są wyrabiane w bloczkach po 25 szt. Każdy oficer i podoficer powinien posiadać jeden bloczek. Są one używane do stwierdzenia i określenia rozmiarów skażenia cieczą gazu parzącego w terenie, lub na materiale jeśli stwierdzona została na nim wzrokiem lub zapachem obecność tego gazu, lub na którym podejrzewa się jego obecność /par.45./.

Nie będą one reagowały ani z parą gazu ani z gazem parzącym znajdującym się dłuższy czas pod powierzchnią ziemi i nie mogą wskutek tego być użyte do określenia czy dany obszar jest bezpieczny jeśli chodzi o jego obsadzenie.

2.Wykrywacze te są używane w ten sposób, że osadza się je na końcu kija lub bagnetu i silnie przyciska się je do powierzchni terenu przez około 10 sekund.

Jeżeli kolor wykrywacza zmieni się na czerwony odcień obecność parzącego gazu jest stwierdzona.

Na terenie błotnistym lub smolis tym lub gdzie był użyty nieoczyszczony iperyt, zmiana koloru może być z trudem zauważona. Zwykle w tym wypadku może to być stwierdzone przez oglądanie odwrotnej strony papieru-wykrywacza.

Wykrywacze te będą również reagowały z ciekłym jodooctanem etylowym /K. S.K./ i kamitem /B.B.C./, jednak działanie łączące powinno wykazać obecność tych gazów. Mogą one jednak również maskować obecność gazu parzącego.

WYPOSAŻENIE POJAZDÓW.

61. Farba — wykrywacz. / detector paint/

Farba-wykrywacz jest wydawana jako część wyposażenia wszystkich rodzajów pojazdów.

Powinna ona być zastosowana na tej części pojazdu, która jest najlepiej widoczna dla kierowcy i jego pomocników.

Zwykle będzie to maska motoru. Aby uniknąć czynienia jej zbyt wyraźną, plama farby-wykrywacza powinna być nie regularnego kształtu i powinna odpowiadać możliwie ściśle istniejącej zasadzie maskowania.

należy uważać aby nie wypaczyć jej najważniejszej cechy — maskowania czarnymi pasami. Plama powinna pokrywać powierzchnię około 18 x 18 cali. Farba wykrywacz pod każdym warunkiem nie może być użyta na powierzchni gorącej. Aby móc kontrolować pojazdy, które nie mają masek, przewiduje się tace, która może być przymocowana na przodzie błotnika przy pomocy podpórek. Wtedy malowanie stosuje się na tacy.

Jeśli chodzi o artyleryjskie ciągniki, to taca musi być umieszczona tak, aby jeden z członków załogi mógł ją widzieć. Jeżeli farba została skażona, należy ją zmyć benzyną lub naftą i następnie nałożyć farbę na nowo.

62. Worki pgazowe na skażone ubrania /Bags anti-gas/.

Worki te muszą być wożone na wszystkich pojazdach i są przeznaczone do odtransportowania skażonych ubrań. Każdy z nich może pomieścić kilka ubrań.

Worki te są również dostarczane jako wyposażenie oddziałowe.

WYPOSAŻENIE ODDZIAŁOWE.63. Lekkie pgazowe ubrania ochronne.
/Suits, anti-gas, light/.

1. Ubrania te składają się z kurtki i pary spodni zrobionych z lekkiej tkaniny olejonej. Dają one obronę przed ciecżą iperytu przez czas około 1¹/₂ godziny a przed ciecżą luizytu, przez znacznie krótszy okres czasu. Są one przeznaczone do obrony: gońców, kierowców samochodowych, obsługi dział i C.K.M. przeciwlotniczych, załóg czołgów, ludzi pracujących na skażonym terenie i innych, wymagających specjalnej obrony /Przyp. Kom. Reg.:— pozatym dla obsługi artylerji polowej, broni maszynowej i zespołów, patrolów zwiadowczo-pgazowych/.
- Gdy ubrania są użyte do odkażenia lub pracy w skażonym terenie, kurtka powinna być wpuszczona w spodnie, aby dać maksimum obrony przeciw parze gazu parzącego. W innych wypadkach powinna ona być wyrzucona na spodnie, aby dać maksimum obrony przeciwko opryskiwaniu z samolotu.
2. W wielu okolicznościach ubranie to będzie noszone w połączeniu z kapturem, pgazowymi butami ochronnymi i pgazowymi rękawicami ochronnymi.

a/ Kaptury pgazowe są wykonane z lekkiej tkaniny olejonej, Nosi się je na głowie z opuszczoną na

kark dolną częścią, bądź to wsuniętą pod kołnierz, bądź wyrzuconą na zewnątrz kołnierza kurtki. Są one związane dokoła szyi i części twarzowej maski pgazowej przy pomocy taśm. Podczas pracy w kapturze człowiek szybko się wyczerpuje, wobec tego kaptury powinny być nakładane jedynie w silnym stężeniu pary gazu parzącego, gdy jest niezbędnym osiągnięcie maksimum obrony.

b/ Pgazowe buty ochronne/impregnowane/ są zrobione z ciężkiej tkaniny olejonej, dając obronę przed cieczą iperytu przez czas około 6 godzin i przez odpowiednio krótszy czas przed cieczą luizytu. Czas skutecznego działania ochronnego tych butów należy - od spożycia się ich podeszew, które szybko się zużywają. Nakładają się je na zwykłe obuwie, nadają się one na dowolną wielkość nogi, są wyrabiane tylko w jednym wymiarze. Są one używane do przekraczania skażonego terenu i do lekkiej odkażającej pracy. Gdy są one używane do lekkich ubrań ochronnych nogawki spodni wkładają się w buty i następnie wywijają się je wokół ponad górną krawędzią butów.

c/ Pgazowe rękawice ochronne są wykonane z ciężkiej tkaniny olejonej, podobnej do tkaniny butów. Przy ciężkiej pracy można nakładać na

rękawice dodatkowe parciane mi tynki.

- d/ Torby /walizy/ z tkaniny pgazowej przewidziane są dla przechowywania i przewozu ubrań ochronnych wydanych poszczególnym osobnikom.

64. Ciężkie pgazowe ubranie ochronne.

/Suits anti gas heavy/

Ubrania te składają się z kurtki i pary spodni zrobionych z ciężkiej tkaniny olejonej. Dają one obronę przez czas 4 do 6 godzin przeciw cieczy iperytu. Ciężkie ubrania ochronne są przeznaczone do użytku przez ludzi zajętych pracą, która naraża ich na ciężkie skażenia cieczą gazu parzącego i wtedy kurtkę zwykle nosi się wpuszczoną w spodnie. Są one wydawane specjalnym jednostkom /Przyp. Kom. Reg.: - drużynom pgazowym i saperom/ i personelowi niektórych organów cywilnej obrony plotniczej.

Kaptur, rękawice, stosowane przy tych ubraniach są te same co używane do lekkich ubrań. Zamiast impregnowanych pgazowych butów ochronnych, nosi się wysokie do kolan buty gumowe, dające obronę przed cieczą iperytu i luizytu przez czas około 6 godzin. Podeszwy tych butów dają ochronę na znacznie dłuższy okres czasu.

65. Czynniki mające wpływ na użycie ubrań ochronnych.

1. Poruszanie się ludzi pracujących w ubraniach ochronnych powoduje to, że ubrania te działają jak młochy i para gazu parzącego stopniowo będzie wsysana pod te ubrania. Stężenie pary pod ubraniem może ewentualnie po pewnym czasie stać się dość silne aby uszkodzić skórę noszącego ubrania. Normalna wentylacja ciała jest niemożliwa, pot nie może wyparowywać i ciało po krótkim okresie czasu staje się silnie nagrzane.

Z tych względów, częste okresy od poczynku są konieczne. Ludzie od czasu do czasu powinni opuszczać teren skażony parą gazu parzącego, zdejmować kaptury i rękawice, kurtki i spodnie i przewietrzać ciało.

Przerwy w pracy na czas od 10 do 15 minut są wymagane po okresach pracy trwających 20 do 60 minut, w zależności od pogody i rodzaju pracy.

Wyczerpanie fizyczne zwykle następuje wcześniej zanim stężenie pary pod ubraniem, stanie się niebezpieczne. Temperatura pod ubraniem może być znacznie zmniejszona przez nałożenie na ubranie lekkiej odzieży, jak np. płóciennego kombinezonu, zmoczonego w wodzie.

2. Maksymalny czas pracy wykonywanej w ciężkim ubraniu ochronnym zależy od rodzaju wykonywanej pracy i od wyt.

trzymałości fizycznej osobnika. Następujące dane określają w przybliżeniu czas pracy dla wytrzymałego człowieka, pracującego w ubraniu i w kapturze, w umiarkowanych warunkach klimatycznych: zimą - 4 okresy po 2 godziny w ciągu
każdych 24 godzin,
latem - 2 okresy po 2 godziny w ciągu
każdych 24 godzin.

Dane te obejmują również okresy odpoczynku i wentylacji ciała. Przy pracy wykonywanej bez kaptura, czas pracy może być odpowiednio dużo większy.

Przyp. Kom. Reg.: - Aby zmniejszyć stopień wyczerpania fizycznego w lecie, ciężkie ubranie ochronne pożądanem jest nakładać tylko na bieliznę, a nie na mundur.

66. Wykrywacze opryskiwania. /Detectors, gas spray/

Składają się one z metalowych ramek ze szczelinami, w które zakłada się kawałki papieru-wykrywacza. Blocki tego papieru-wykrywacza są wydawane wraz z odpowiednią ilością ramek. Jeżeli ciecz gazu parzącego upadnie na papier-wykrywacz - krople jej wywołują zmianę zielonej barwy wykrywacza na barwę czerwoną.

Wykrywacze opryskiwania należą do wyposażenia oddziałowego i pododdziałowego.

Wskazówki o ich użyciu są podane w par. 44.

66. A. Papier - wykrywacz typ. "A"
 /Detector paper Type "A"/.

1. Wykrywacz ten jest wydawany dla celów wykrywania w powietrzu arsenowodoru /par. 15 A./ Papierki - wykrywacze są wydawane w kopertach, aby jednak unie możliwić ich przedczesne zużycie się wskazanem jest przechowywać je w szczylnych pudełkach metalowych, zaklejonych taśmą izolacyjną.
2. W zetknięciu się z arsenowodorem, papierki-wykrywacze zmieniają swój biały kolor na jasno żółty. Gdy papier-wykrywacz typ "A" zmieni kolor, należy go za raz zastąpić świeżym, nie czekając aż pogłębi się zmiana koloru, gdyż umożliwi to dokładną kontrolę, czy arsenowodor jest jeszcze w dalszym ciągu w otoczeniu.

Ponieważ zmiana barwy papierka-wykrywacza jest bezpośrednio trudną do zaobserwowania wogóle, a szczególnie w nocy, tuż obok papierka-wykrywacza typ "A" należy umieścić kawałek zwykłego białego papieru, który będzie służył dla porównywania zmiany barwy na wykrywaczu.

3. Papierki-wykrywacze typ. "A" należy umieszczać tam gdzie są ułożone wykrywacze opryskiwania. Należy je chronić przed deszczem, gdyż przy zetknięciu z wodą tracą one swe właściwości wykrywania arsenowodoru. Cztero gallonowa bańka od benzyny, z usuniętymi dwoma przeciwległymi ściankami, postawiona do gó

ry dnem, może zapewnić dostateczną ochronę przed deszczem.

Papierki te nie powinny być zawieszane w pobliżu pieców utylizacyjnych, ustępów, osadników kanalizacyjnych, dołów na odpadki i t.p. gdyż w tych miejscach powstają cuchnące wydzieliny, które zmieniają barwę papierka na czarny kolor.

67. Srodki alarmowe.

Dla wykonania alarmu gazowego w polu wydawane są dwa rodzaje środków alarmowych:

a/ Drewniane terkotki /wooden rattles/ dla alarmowania lokalnego, które są wydawane dowództwom, do dowództw plutonów i równych im pododdziałów włącznie.

Służą one do zaalarmowania wszystkich znajdujących się w pobliżu, że obecny jest gaz / z wyjątkiem opryskiwania / w otoczeniu.

b/ Syreny ręczne /hand operated syren/ które mogą być słyszane na znacznie większym obszarze. Wydaje się je do rozgłaszania alarmu ogólnego dowództwom, do dowództwa kompanji i równorzędnych jednostek włącznie. Dodatkowo wydaje się je do użytku zaparkowanych kolumn samochodowych.

Użycie środków alarmowych i czynności które należy przedsięwziąć, gdy słychać ich głos, są opisane w par. 43.

68. Znaki ostrzegawcze "gaz".
/Signs, warning, gas/

1. Te znaki ostrzegawcze, są to trójkątne tabliczki z blachy, pomalowane z jednej strony na żółto a z drugiej — biało. Na białej stronie wymalowane jest czarną farbą słowo "gaz". Należą one do wyposażenia oddziałowego i pododdziałowego.
2. Gdy rozciągłość skażonego obszaru została już rozpoznana przy użyciu wykrywaczy, granice skażenia powinny być oznaczone tymi znakami ostrzegawczymi /par. 45./. Powinny one być zawieszane na słupkach lub krzakach lub wetknięte w ziemię, żółtą stroną, w kierunku skażenia. Powinny one być umieszczone około 20 metrów od granicy skażenia, aby ostrzec na czas zbliżające się osoby. Na tabliczkach powinna być wypisana data i godzina oznaczająca kiedy one zostały wystawione.

69. Chodnik pgazowy.
/Pathway, anti-gas/

Składa się on z rolki cienkiej tkanki lub innego materiału /impregnowanego/.

Należy do wyposażenia oddziałowego.

Chodnik ten jest przeznaczony do umożliwienia ludziom przekraczania skażonego terenu o ograniczonych rozmiarach.

Jest on materiałem zużywalnym i nie może służyć do stałego użytku.

70. Wapno chlorowane.
/Bleaching powder/

Wapno chlorowane /chlorek wapna albo chlorek bielący lub proszek bielący/ jest to biały proszek, który reaguje gwałtownie z ciekłym gazem parzącym, niszcząc jego właściwości parzące. Jest ono wydawane wszystkim oddziałom dla celów odkażania z gazów parzących i należy do wyposażenia oddziałowego i pododdziałowego. Jest powszechnie znany pod nazwą "chlorek".

Dokładną instrukcję użycia wapna chlorowanego podaje Rozdział VI.

Przyp. Kom. Reg.: - Wapno chlorowane należy przechowywać w miarę możliwości w szczelnie zamkniętych /zalurowanych i t.p./ pułkach lub bańkach. Magazyn powinien być suchy, chłodny i ciemny.

71. Roleta przeciwgazowa.
/Cloth, union, anti-gas/.

Roleta przeciwgazowa jest wydawana do uszczelniania izb i schronów. Aby stała się ona całkowicie gazoszczelną, musi być impregnowana olejem mineralnym. W strefie przyfrontowej jest ona zwykle dostarczana po uprzednim zaimpregnowaniu, jako gotowa do użytku.

R o z d z i a ł VI.O D K A Ź A N I E .72. Określenie.

Odkazanie, jest to proces oczyszczania skazonych ludzi, materiału lub terenu przez zniszczenie, usunięcie lub izolowanie /pokrycie warstwą izolującą/trwałego gazu. Chociaż określenie to odnosi się do wszystkich trwałych gazów, jest one głównie stosowane w odniesieniu do gazów parzących.

Odkazalnia, jest to miejsce gdzie się odbywa odkazanie ubrań i wyposażenia /par.78./.

Ośrodek odkazania /kapielisko odkazające/ jest to miejsce w którym są przygotowane odpowiednie urządzenia pozwalające w pewnych okolicznościach, na odkazanie ludzi /par.75/, którzy zostali skażeni lecz nie są ranni.

73. Zasady, które muszą być przestrzegane gdy się ma do czynienia z gazami parzącymi.

1. Działaniu gazów parzących można zapobiec lub można zmniejszyć ich działanie przez:

- a/ Unikanie skażenia. Żołnierze powinni zawsze zwracać jaknajwiększą uwagę by zapobiec skażeniu się ich samych, jak również i materiałów, które są w ich posiadaniu lub pod ich opieką.

Unikaniu skażenia pomaga określe nie granic i oznaczenie skażonych obszarów, wykorzystanie okrzężnych dróg i użycie przeciwgazowego wy posażenia.

b/ Ograniczanie rozpowszechniania się skażenia. Nieskażone materiały nie powinny ulec zetknięciu się z czymkolwiek co uległo skażeniu. Szybkość i dokładność przy odkaza niu oraz zastosowanie znaków os trzegawczych pomoże w ogranicze niu rozpowszechniania się skaże nia.

c/ Wietrzenie. przed przystąpieniem do odkazania skażonych odcinków terenu lub przedmiotów i t.p., na leży rozważyć czy nie możnaby poz wolić na dokonanie samoodkazania się ich pod wpływem warunków atmosferycznych. Działanie pogody /wa runków atmosferycznych/ na trwały gaz powoduje wyparowanie go. Szyb kość wyparowywania uzależniona jest od takich czynników jak : tem peratura powietrza, siła wiatru, ro dzaj gleby, pokrycie terenu, rodzaj nawierzchni, rodzaj materiału z ja kiego przedmiot jest sporządzony i t.p. Wietrzenie jest procesem naturalnym i nie wymaga żadnych zabiegów. Należy tylko oznaczyć skażony teren lub przedmioty zna kiem ostrzegawczym /par.75/.

d/ Odkazanie. Powinno ono mieć zastosowanie tylko wtedy gdy:

- /a/ uważa się, że działanie pogody będzie niewystarczające,
- /b/ skażony obszar lub przedmiot jest tak bezwzględnie potrzebny, że usprawiedliwia to konieczność odpowiedniego wkładu pracy i czasu niezbędnego dla tego celu.

2. Następne paragrafy opisują sposoby odkazania stosowane w odniesieniu do gazów parzących. Wiele z tych sposobów można również zastosować także i w stosunku do innych trwałych gazów bojowych chociaż w wypadku tych ostatnich zwykle powinno być stosowane izolowanie /pokrycie/ lub zmywanie /ścieranie/.

74. Odkazanie ludzi.

1. W wypadku skażenia cieczą, gazem parzącym.

Każdy oficer, podoficer lub szeregowiec jest odpowiedzialny za indywidualne odkazanie siebie od cieczy, gazu parzącego /par. 41/.

2. W wypadku skażenia parą, gazem parzącym.

Proces indywidualnego odkazania się niema zastosowania w wypadkach skażenia się parą, gazem parzącym. Ci którzy będą poddani działaniu pary, gazu parzącego

przez długi okres czasu, jeśli nie będzie możliwym zastosowanie w sto sunku do nich na czas zabiegów pierwszej pomocy opisanych w par.14 pkt.2. ulegną oparzeniu skóry. Czę sto zabiegi te będą możliwe do wyko nania tylko w ośrodkach odkażenia /kapieliskach/.

Przyp.Kom.Reg.:- ad pkt.2. -

Oparzenie skóry na skutek skażenia parą gazu parzącego mogą powstać przy chłodnej pogodzie dopiero po długim prze bywaniu w parze tych gazów, poza tym sto pień skażenia i czas po którym mogą one wystąpić zależny jest także od stopnia skażenia terenu cieczą gazu parzącego /gęstości w terenie plam chemicznych, gę stości zroszenia w poszczególnych pla mach/ oraz od tego, kiedy teren został skażony / jak długo przed zajęciem tere nu skażonego miały wpływ warunki atmos feryczne/. W lecie, przy cieplej pogodzie bezpośrednio po wykonaniu przez npla skażenia, działanie pary gazów parzących jest najniebezpieczniejsze i skutki dzia łania tej pary /oparzenia/ mogą wystąpić po stosunkowo krótkim okresie czasu. Przebywanie jednak w parze gazu parzące go nawet w lecie, przez kilka - kilkanaś cie minut /np. przy przekraczaniu terenu skażonego /nie stwarza niebezpieczeństwa powstania oparzenia na skórze. Para gazu parzącego jest jednak zawsze bardzo groź na jeśli chodzi o działanie na oczy i

drogi oddechowe.

Zabiegi pierwszej pomocy dla skażonych parą gazu parzącego, polegają na kąpieli ciała przy pomocy mydła i ciepłej wody. W wypadku niemożności przeprowadzenia dokładnej kąpieli odkażającej, za wsze cennym zabiegiem zapobiegającym oparzeniom, będzie doraźne obmycie mydłem i ciepłą wodą przedewszystkiem odkrytych części ciała wystawionych na bezpośrednie działanie pary gazu parzącego oraz łatwo pocących się części ciała pod ubraniem /pachy, pachwiny i t.p./. Kąpieli lub obmycie ciała powinno nastąpić w jaknajkrótszym czasie. Doraźne odkażenie przez obmycie można zorganizować w "kompanijnych /szwadr. bat./" punktach prowizorycznego odkażania przygotowanych za wezusa jeśli tylko pozwolą na to warunki taktyczne i terenowe.

Przy silnych skażeniach parą gazu parzącego / po dłuższym przebywaniu w terenie skażonym / koniecznym nieraz będzie także zmiana bielizny i ubrania.

75. Ośrodki odkażania.

/Gas decontaminating centres/

1. Rozplanowanie i wyposażenie ośrodków odkażania /kapielisk odkażających / jest opisane w "Passive Air Defence - Pamphlet No 3."

Ośrodki odkażania są przewidziane jako miejsca, gdzie nieranni a skażeni

gazami parzącymi ludzie mogą otrzymać pomoc i gdzie z łatwością można dokonać kąpieli i zmiany skażonego ubrania.

2. Niezależnie od tego, jak poniżej podane zasady mają za stosowanie w stosunku do każdego tego rodzaju ośrodka, to jednak w polu nie będące urządzenia służące do tych celów mogą być i będą zwykle z konieczności mniej skomplikowane. Jest to jednak kompensowane tym faktem, że w polu każdy oficer, podoficer i szeregowiec ma własny środek do przeprowadzania indywidualnego odkażania się.

W rejonach położonych na tyłach i w rejonach kwaterowania odwodów możliwym będzie wyznaczenie miejsc, w których skażone mundury mogą być zmienione oraz w których może być zastosowana kąpiel pod natryskiem lub w roztworze wapna chlorowanego. /Przyp. Kom. Reg.:— według polskich instrukcji będą to "baonowe /dyonowe/pomocnicze kąpieliska odkażające"/.

W wypadku, gdy oddziały znajdują się na linii bojowej, rzadko kiedy da się zastosować coś więcej jak rozdzielnie mundurów zapasowych na pododdziały. W warunkach frontu stałego, mogą się wytworzyć okoliczności, w których niezranieni żołnierze skażeni parą gazu parzącego będą mogli być odesłani do punktu w którym będzie można zmienić mundur i gdzie często będzie możliwe również wytworzenie warunków ułatwiających im ob

mycie się mydłem i wodą. Tego rodzaju punkt będzie w rzeczywistości prowizorycznym kąpieliskiem. /Przyp. Kom. Reg.: — według instrukcji polskich będą to "kompanijne /bat., szw./ punkty prowizorycznego odkażania."/

3. W praktyce, przeważnie będzie trudne do osiągnięcia umieszczenia w pełni wyposażonego ośrodka odkażania /kąpieliska/ w takim miejscu, aby można było osiągnąć go w ciągu 10 minut. Dotyczy to również zorganizowania wyżej omówionych punktów, w których będą przygotowane ułatwienia dla dokonania zmiany mundurów i obmycia się. Wobec tego należy zawsze podkreślać, jak tylko można najsiłniej, ważność indywidualnego odkażania się z cieczy gazu parzącego oraz to, że odpowiedzialność za własne indywidualne odkażenie się, stale spoczywa na każdym nierannym oficerze, podoficerze i szeregowcu.

4. Opisany wyżej ośrodek odkażania /kąpielisko odkażające/ nie należy mieszać z tą częścią każdego pułkowego punktu opatrunkowego w którym skażeni ranni żołnierze są odkażani przed otrzymaniem pomocy lekarskiej /par. 107/.

76. Zbieranie i zastępowanie skażonego umundurowania.

Usunięcie, obcięcie lub oderwanie skażonej części umundurowania jest

elementem składowym indywidualnego odkażania się /par.41/.

Umundurowanie, które jest silnie przesiąknięte cieczą gazu parzącego musi być spalone lub w razie niemożności spalenia, zakopane. Inne skażone mundury powinny być zebrane do pgazowych worków na skażone umundurowanie /par.62/ i ułożone w stosy w punktach dostępnych dla środków transportu.

/Przyp. Kom. Reg.: - według polskich instrukcji w tak zw. "baonowych" /dyon./ pgazowych punktach ewakuacji. /

Stosy te powinny być oznaczone znakami ostrzegawczymi "gaz" /par.68/.

Powinno być odpowiednio zorganizowane odsyłanie pgazowych worków ze skażonym umundurowaniem na tyły, do odpołudniowych odkażalni /par.72/.

Przepisy te mają zastosowanie w równej mierze także i do skażonych pgazowych ubrań ochronnych, z wyjątkiem wypadków gdy możliwym jest zorganizowanie na tyłach odkażanie tego rodzaju ubrań przez ich gotowanie i t.p. W odkażalniach zorganizowanych własnymi środkami oddziałów /par.78./

Rezerwa czystego umundurowania przechowywana jest przez oddziały na różnych szczeblach w celu umożliwienia żołnierzom, których umundurowanie staje się nieużyteczne do noszenia na skutek skażenia, dokonanie zmiany tego umundurowania. Czy rezerwa tego umundurowania powinna być decentralizowana na podob

działy i rozdzielona pomiędzy nie, czy ma być przechowywana centralnie, decydują o tym istniejące warunki taktyczne.

ODKAŻANIE TERENU I MATERIAŁÓW.

77. Sposoby /metody/ odkażania.

1. Odkażenie dokonuje się przez niszczenie /neutralizowanie/, usuwanie lub izolowanie gazu parzącego przez pokrycie go warstwą izolującą. W każdym wypadku nie zbędny jest pośpiech, aby zapobiec wsiąknięciu cieczy gazu w skażony materiał.
2. Niszczenie. Ciecz gazu parzącego może być zniszczona przez zastosowanie odpowiednich środków chemicznych, przez gotowanie w wodzie lub przez spalanie.
 - a/ Zastosowanie środków chemicznych.

Masce przeciwgazowe zawierają środki chemiczne, które posiadają właściwość neutralizowania /niszczenia/ własności parzących/ gazu parzącego. Są one stosowane do odkażania ludzi i broni. Inne środki chemiczne mogą też być zastosowane do odkażania materiałów i niewielkich obszarów terenu. Najtańszym i najdogodniejszym środkiem chemicznym jest wapno chlorowane /par.70/. Suche wapno chlorowane reaguje bardzo gwałtownie z cieczą iperytu, wywołując w rezultacie płomień i wydzielenie się gęstego czarnego dymu, który jest silnie trujący.

Z tej racji jest ono zwykle stosowane w mieszaninie z wodą, pod postacią gęstej lub rzadkiej papki wapna chlorowanego względnie z suchą ziemią lub piaskiem.

b/ Gotowanie. Gdy skażone przedmioty są gotowane w wodzie, gaz parzący ulega całkowitemu rozkładowi /hydroлизie/. Gotowanie jest specjalnie odpowiednim sposobem na odkażanie umundurowania. Niezbędne są jednak przy tym większe ilości wody, a to dla odpowiedniego rozcieńczenia kwasu solnego, powstającego przy reakcji rozkładu /hydroлизie/ cieczy gazu. /par. 78/. /Przyp. Kom. Reg. --- dla zniszczenia powstającego w wodzie kwasu solnego dodaje się do niej sody/.

c/ Spalenie. Gazy parzące nie są palnymi materiałami lecz gdy skażone materiały takie jak drzewo, sucha trawa i t.p. są spalane, wtedy gaz parzący ulega zniszczeniu. Podczas spalania materiałów skażonych wydziela się silnie trująca para gazu parzącego, szczególnie w stadium początkowym i wskutek tego ludzie znajdujący się w rejonie położonym z kierunkiem wiatru powinni mieć nałożone maski lub usunąć się gdzie indziej.

3. Usuwanie. Usuwanie gazów parzących może być dokonywane przez użycie odpowiednich rozpuszczalników, przez starcie ich z powierzchni skażonej lub zmywanie strumieniem wody. Proces usuwania nie niszczy gazu parzącego który jest w tym wypadku po prostu tylko usunięty w miejsce, na którym jego działanie będzie mniej niebezpieczne i gdzie mogą być przedsięwzięte inne odpowiednie sposoby postępowania z nim.

Rozpuszczalniki gazów parzących takie jak: benzyna, benzen, lub nafta mogą być przy pomocy jakiegokolwiek tamponu użyte do usuwania cieczy gazu parzącego. Są one szczególnie skuteczne przy odkażaniu powierzchni metalowych. Materiały pochłaniające tego rodzaju jak: kołce bawełniane lub szmatki, a nawet sucha ziemia, sadzo lub trociny mogą być użyte jako tampony do usuwania cieczy parzącej z powierzchni skażonej.

Po użyciu muszą one być spalone lub zakopane.

Stosując zmywanie strumieniem wody usuwa się ciecz parzącą przez splókanie jej z powierzchni skażonej. Aby zmywanie było dostatecznie skuteczne musi ono być zastosowane za nim gaz parzący będzie miał czas na przeniknięcie pod powierzchnię. Tylko nie wielki jednak procent cieczy parzącej jest usuwany przez samo zmywanie.

Silne w czasie tego szczotkowanie będąc ogromnie pomagać przy usuwaniu gazu i po takim potraktowaniu, skażone miejsca można często bezpiecznie przekraczać. Nie można ich jednak obsadzać na dłużej. Zmywanie strumieniem wody należy stosować w odpowiedni sposób tak, aby unikać rozpryskiwania się cieczy parzącej. Miejsce do którego jest ciecz usunięta, musi być później odkażone wapnem chlorowanym.

4. Izolowanie powierzchni skażonej/pokrywanie warstwą izolującą/.

Izolowanie powierzchni skażonej ma na celu uczynienie gazu parzącego nieskutecznym w działaniu bezpośrednim przez pokrycie go warstwą izolującą i równocześnie tym samym zapobieżenie wydzielania się w otoczenie jego pary. Ciecz gazu parzącego nie jest tym zniszczona i staje się znowu czynna, jeśli całość warstwy izolującej zostanie naruszona. Warstwa ziemi o grubości 3 cali /około 7¹/₂ centymetra/ zapewnia skuteczną izolację. Mieszanka złożona z trzech części ziemi i jednej części wapna chlorowanego będzie skuteczna już w warstwie grubości 2 cali /około 5 cm./ warstwa izolująca powinna być ułożona równo na skażonej powierzchni. Należy zaczynać nakładanie warstwy izolującej od brzegu skażonego terenu i posuwać się dalej ku środkowi. Taki teren należy oz

naczyć znakami ostrzegawczymi "gaz" i nie należy pozwalać na ruch po-
przez ten teren.

Ze względu na to, że przy tym wy-
magazy jest wielki nakład pracy, izo-
lowanie powierzchni skażonej nie
jest stosowane na dużych obszarach.
Dla izolowania 180 yard /około 150
m². /powierzchni skażonej przy pomo-
cy 2 calowej / 5 cm / warstwy mie-
szaniny ziemi z wapnem chlorowanym
potrzeba na to około dziesięciu ton
tej mieszanki. Warstwa papki wapna
chlorowanego nałożona i rozproszona
na szczotkami również może być uży-
wana do izolowania niektórych powie-
rzchni /par.87/.

Cementowe i inne podobne powie-
rzchnie mogą być izolowane szkłem
wodnym /krzemianem sodowym/, które
tworzy cienką nieprzepuszczalną pow-
łokę.

78. Odkazanie umundurowania i ekwipunku.

1. Skażone umundurowanie i ekwipunek
zwykle są odsyłane do specjalnych
odkazańni /par.72/. Mogą być jednak
wypadki, że przy istniejących odpo-
wiednich możliwościach, będzie bar-
dzo wskazane odkazać umundurowanie
i ekwipunek na miejscu.
2. Umundurowanie i ekwipunek, które nie
zotknęły się z cieczą gazu parząco

lecz które zostały skażone tylko na skutek wystawienia ich na działanie gazu parzącego, mogą być odkażane przez wietrzenie. Powinny one być rozwieszane na otwartym powietrzu przez czas 24 godzin względnie aż do zniknięcia u nich zapachu gazu.

3. Umundurowanie i ekwipunek, skażone cieczą gazą parzącego odkaża się zwykle przez gotowanie lub moczenie w gorącej wodzie. Personel zajęty odkażaniem jest narażony na skażenie przy manipulowaniu z tymi materiałami, jeśli nie będzie zaopatrzony w całkowite przeciwgazowe wyposażenie ochronne. Wydzielająca przy tych zabiegach para jest groźna szczególnie w pierwszym okresie gotowania /lub moczenia / i wobec tego staranne wietrzenie odkażalni jest konieczne. Poniżej podane są niezbędne wskazówki, które powinny być stosowane przy odkażaniu umundurowania:

- a/ Woda musi być zagotowana przed tym nim skażone przedmioty zostaną w niej zanurzone i musi być utrzymana stale w stanie wrzenia,
- b/ Skażone przedmioty nie powinny być ułożone ciasno w kotle do gotowania. Na każdy funt umundurowania należy użyć co najmniej $1\frac{1}{2}$ galona wody / $6\frac{3}{4}$ litra/.
- c/ Skażone przedmioty powinny być całkowicie zanurzone w wodzie i przemieszane co pewien czas/co 10 minut/. Niezbędne jest zasto

sowanie drewnianej kraty celem odsu-
nięcia umundurowania od dna kotła

d/ Ta sama woda nie może być użyta
do odkażania więcej jak trzy ra-
zy.

4. Różne przedmioty umundurowania i ek-
wipunku wymagają różnego postępowania
przy odkażaniu, jak to jest wska-
zane poniżej. W wypadku, gdy wskaza-
nem jest użycie sody do prania stosu-
je się 2 uncje sody /56 gram./ na ka-
żde 10 galonów /45 litrów/ wody.

a/ Ubranie ochronne:

/aa/ Tkanina olejona. - Pgazowe
ubrania, buty, rękawice i płaszcze
ochronne zrobione z tego materia-
łu muszą być moczone przez 1/2
godziny w gorącej wodzie utrzymy-
wanej tuż poniżej punktu wrzenia
Należy pamiętać, że każdy tego ro-
dzaju zabieg zmniejsza trwałość
ubrań lub płaszczy.

/ab/ Guma. - Gumowe buty i rękawi-
ce wymagają gotowania w wodzie
bez dodatku sody przez czas 2 go-
dzin - po uprzednim /zaraz po
skażeniu/, usunięciu z nich cie-
czy gazu parzącego, przez naciera-
nie ich wapnem chlorowanym.

b/ Inne przedmioty osobistego ekwi-
punku. Płócienne i parciane
przedmioty wyposażenia muszą być
gotowane przez 1 godzinę z dodat-
kiem sody. Płachty namiotowe, pe-
lerynki deszczowe i płaszcze
przeciwdeszczowe, muszą być goto-
wane przez taki sam czas, lecz

bez dodatku sody.

c/ Umundurowanie: Przedmioty bawełniane i białizna muszą być gotowane przez 1/2 godziny z dodatkiem sody. Przedmioty wełniane muszą być gotowane w ciągu 1 godziny bez dodatku sody, lub dwa razy dłużej jeżeli są one zatłuszczone lub zaoliwione.

d/ Maski gazowe: — Należy stosować następujący sposób postępowania:

/da/ Odłączyć pochłaniacz i szybki okularowe.

/db/ Gotować maskę właściwą i rurę oddechową przez 3 godziny w dużej ilości wody i następnie wysuszyć dokładnie przed ponownym zmontowaniem.

/dc/ Usunąć /zetrzeć/ wszelką ciecz gazu parzącego z szybki okularowych i pochłaniacza za pomocą tamponu. Nałożyć na te przedmioty masę gazową i natrzeć je nią starannie, a następnie zetrzeć masę z powierzchni.

/dd/ Gotować torbę przez 1/2 godziny w wodzie ewentualnie z dodatkiem sody

Przypisek Kom. Reg.:

a/ Umundurowanie i ekwipunek skażone gazami nieparzącymi należy tylko wietrzyć. Jeśli to były gazy pod postacią zawiesziny /pyłu, dymu i t.p./ należy je pozatym trzepać.

b/ Gazowe ubrania ochronne, gdy nie

jest możliwem odkażenie przez moczenie w wodzie gorącej, lub gdy chodzi o natychmiastowe skuteczne odkażenie, można także odkażać przy pomocy odpowiednio gęstej papki wapna chlorowanego, którą na ciera się powierzchnię skażoną i pozostawia na 15-20 minut poczym zmywa się wodą. Miejsce silnie skażone należy najpierw nacierać suchym wapnem chlorowanym. Przy skażeniu tylko parą gazów parzących, wskutek dłuższego w niej przebywania można dla szybkiego odkażenia zastosować mycie ich zimną wodą mydlaną.

- c/Odkazając tkaniny bawełniane i bieliznę dobrze jest oprócz sody dodać do wody także 1 procent mydła. Aby uniknąć kurczenia się ich, lepiej jest moczyć je tylko w dobrze gorącej wodzie /około 50-60° C./przez czas podwójnie dłuższy. Można to wykonać wtedy gdy czas na to pozwala.
- d/Woda użyta do odkażania musi być wylana do specjalnego ścieku/dołu/.
- e/Odkażony materiał przez gotowanie należy przed suszeniem najpierw wypłukać w zimnej wodzie.
- f/Miejsce gdzie był skażony materiał lub przedmioty oraz tam gdzie można podejrzewać, że grunt podłoga i t.p. mogły ulec skażeniu podczas czynności odkażania, oraz sprzęt i urządzenie do odka

żenia po ukończeniu pracy należy dokładnie odkazić wapnem chlorowanym lub innymi sposobami.

79. Odkazanie przedmiotów skórzanych.

1. Uwagi dotyczące odkazania umundurowania i ekwipunku umieszczone w par. 78 pkt. 1., stosuje się również i do przedmiotów skórzanych.

Skóra wskutek moczenia we wrzącej wodzie ulega trwałemu uszkodzeniu. Przy odkazaniu skórzanych przedmiotów, które uległy skażeniu kroplami gazu parzącego zaleca się postępować jak jest podane niżej. /Nie stosuje się tego jednak, przy silnie skażonych przedmiotach/.

Należy zanurzyć przedmiot w zimnej wodzie na godzinę i następnie zawiesić go swobodnie na 4 godziny w wodzie utrzymywanej w temperaturze około 50°C . /jest to temperatura wody w której człowiek może jeszcze trzymać swą rękę/. Przy odkazaniu trzewików wojskowych czas zanurzenia w ciepłej wodzie musi wynosić 6 godzin. Następnie należy wycisnąć wodę z przedmiotu i pozwolić mu suszyć się w przewiewnym miejscu. Przedmioty ukształtowane zasadniczo powinny być suszone na odpowiednich prawidłach.

Przyp. Kom. Reg. :-

Przedmioty skórzane, pasy karabinów i t.p. lekko skażone cieczą gazu parzącego, jeśli zachodzi potrzeba dalszego natychmiastowego ich użycia, można odkażać przez wtrącenie w skórę, w miarę możliwości z obu stron, maści gazowej No 2.

80. Odkażanie broni i przedmiotów metalowych.

1. Wszyscy żołnierze są odpowiedzialni za odkażanie broni im przydzielonej lub będącej pod ich opieką.

Do odkażania karabinów ręcznych może być użyta także maść przeciwgazowa, wydana żołnierzowi do indywidualnego odkażania się. Dla odkażania innych typów broni tę maść przeciwgazową wydaje się specjalnie.

Sposób nauczania najprostrzego odkażania broni jest podany w par. 100

2. W zależności od wymiaru i konstrukcji broni, narzędzia i inne przedmioty metalowe mogą być odkażone benzyną, lub naftą, zastosowanych przy pomocy tamponów /szmatek/.

Tampon /szmatka/ musi być często zmieniany używając za każdym razem świeżą benzynę.

Papka wapna chlorowanego może być też użyta, lecz na skutek jej działania korozyjnego /rozżerającego/ na metal, musi ona być z metalu usunięta po upły

wie około 10 minut po zastosowaniu.

Przyp. Kom. Reg.: -

a/ Przedmioty metalowe, karabiny i t.p. skażone parą gazu parzącego, odkaża się następująco: najpierw ściera się smar konserwacyjny, następnie wyciera się jednym ruchem powierzchnię skażoną przy pomocy szmatki zwilżonej w naftcie lub benzynie i nakłada się smar ponownie. Można też zamiast wycierania benzyną, nałożyć cienką warstwę maści pgazowej Nr.2, którą jednak należy zmyć po upływie około 5 minut.

Przedmioty metalowe, karabiny i t.p. skażone mgłą lub cieczą gazu parzącego odkaża się w podobny sposób z tym tylko, że powierzchnię skażoną mgłą należy przetrzeć szmatką zwilżoną w benzynie, naftcie i t.p. co najmniej dwukrotnie, zmieniając za każdym razem szmatkę, zaś powierzchnię skażoną cieczą - co najmniej trzykrotnie. Drobne przedmioty można także odkażać zamurzając i płucząc w kolejno ustawionych naczyniach z benzyną i t.p. Większe przedmioty można wprost opryskiwać przy pomocy hydropul tu, większą ilością nafty lub benzyny. Przedmioty zwykłe jak kubły, obrycze i t.p. co do których obawa o rdzewienie niema znaczenia, można odkażać papką wapna chlorowanego, pozostawiając ją na nich przez kilkanaście minut.

Do odkażania niektórych delikatnych przedmiotów jak kb., km., i t.p.

można użyć także masę pgazową Nr.2. Nałożoną na taki przedmiot masę należy zmyć po upływie 10 minut.

b/ Sposoby te dotyczą także przedmiotów szklanych oraz wykonanych z twardego impregnowanego, polerowanego drzewa /np. kolby i łoża kb. i t.p.

c/ Przedmioty metalowe skażone gazami nieparzającymi ze względu na to, że wiele z pośród nich powoduje rdzewienie metalu odkaża się po usunięciu smaru, przez obmycie ich ciepłą wodą z dodatkiem 1/2 procent sody lub mydła, wytarcie do sucha i następnie ponowne natłuszczenie.

81. Odkazanie amunicji

Odkazanie amunicji nie znajdujących się w skrzyniach, często będzie nie możliwe wskutek tego, że wymagałoby to wielkiego nakładu czasu i pracy. Amunicja taka powinna być zużyta przy pierwszej sposobności, przyczym ludzie manipulujący nią muszą używać przeciwgazowych rękawic ochronnych, a mający do czynienia z ciężką artyleryjską i t.p. amunicją muszą być w pgazowych ubraniach ochronnych.

Gdy odkazanie jest możliwe do przeprowadzenia, sposoby opisane w par.80 stosują się również i do amunicji.

Skrzynie na amunicję muszą być odpowiednio oznaczone aby ostrzec, że są one skażone i powinny one być odkazane wapnem chlorowanym lub jakimś rozpuszczalnikiem.

82. Odkazanie wozów.

1. Rodzaje skażeń. Przy skażeniach, na skutek opryskiwania ze średniej lub dużej wysokości, można uzyskać odkażenie przez wietrzenie wozu przez 1/2 do 1 godziny. Skażenie wskutek opryskiwania z niskiego lotu, pozostaje niebezpiecznym przez wiele godzin.

Obryzganie z bomb lotniczych lub pocisków artyleryjskich może spowodować silne miejscowe skażenia.

Koła, gaśnicze i nisko położone części wozu mogą ulec skażeniu chociaż gazu parzącego przy przekraczaniu skażonego terenu. Skażone błoto może być także rzucone na wierzch wozu.

2. Sposoby postępowania przy odkazaniu.

a/ Skażenie wozu w żadnym wypadku nie uniemożliwia jego użycie, należy jednak zwracać uwagę aby niezabezpieczone osoby nie stykały się ze skażonymi częściami. Czynnoscą ja kie ma wykonać obsługa wozu, który został skażony, są opisane w par. 46.

b/ Za odkazanie wozów jest odpowiedzialna ich obsługa. Ze względu na fakt, że wymaga to dużego wysiłku, zwykle odkazanie powinno być ograniczone tylko do tych części z którymi obsługa lub obsada wozu może się łatwo zetknąć. Reszta zaś wozu powinna być pozostawiona

wietrzeniu.

Tam gdzie to jest możliwe, odkażanie wozów powinno być przeprowadzane w odkażalni dla pojazdów.

/Passive Air Defence - Pamphlet No 3./.

3. Niezbędne materiały do odkażania. Niektóre z pośród niżej wymienionych materiałów mogą być niezbędne do odkażania wozów a mianowicie: żelazne pręty /łomy/, kubły, łopaty, pędzle, szczotki, hydrant lub hydropult, nafta, benzyna, końce bawełniane lub szmaty, gaz, rękawice ochronne, wapno chlorowane, buty gumowe, gazowe ubranie ochronne lekkie lub ciężkie.

4. Sposoby odkażania. Personel wykonujący odkażania musi mieć nałożone rękawice i ubrania ochronne.

Poniżej podane są sposoby odkażania różnych części pojazdów:

a/ Jeżeli na zewnętrznej stronie pojazdu znajduje się ciecz gazu palącego lub skażone błoto należy najpierw zmyć je silnym strumieniem wody.

b/ Części drewniane. Należy nałożyć przy pomocy pędzla lub szczotki gęstą papkę wapna chlorowanego i pozostawić ją co najmniej 6 godzin a potem zmyć ją. W wypadku braku wapna chlorowanego można zastosować naftę lub benzynę, jak to jest opisane poniżej w punkcie c/.

- c/ Części metalowe. Należy je zmyć /wytrzeć/ tamponami /szmatkami/ zwilżonymi naftą lub benzyną. Tampony te należy często zmieniać, stosując za każdym razem świeżą naftę lub benzynę. Zużyte tampony /szmatki/ należy spalić stosując przy tym konieczne ostrożności, tak aby dym nie unosił się w kierunku niezabezpieczonych osób.
- d/ Opony. Zasadniczy sposób odkażania opon polega na usunięciu cieczy gazu parzącego przez jazdę po nieskażonej ziemi. Jeżeli to jest konieczne opony mogą być odkażone papką wapna chlorowanego.
- e/ Gąsienice. Silne skażenie gąsienic może być usunięte przy pomocy kilku szybkich nawrotów po terenie co do którego jest wiadomym, że nie jest skażony. Przy pierwszej sposobności, należy usunąć z nich tyle ziemi ile się da przy pomocy żelaznego prętu /łomu i t.p./ i łopaty i zmyć je silnym strumieniem wody.
- f/ Części skażone i poduszki. Nie ma dogodnych sposobów ich odkażania, jedynie paski i kawałki skóry, które mogą być oddzielone od pojazdu mogą być odkażone tak jak to jest opisane

w par. 79. jako tymczasowy sposób można zastosować następujące: - skórzane siedzenia można odwrócić górną powierzchnią w dół, lecz przy pierwszej sposobności muszą one być zastąpione nowymi.

g/Plótno i pokrowce z tkanin.

Wietrzenie zwykle wystarczy w wypadkach skażenia przez opryskiwanie z samoloty. Buda, która jest silnie skażona przez opryskiwanie, będzie wymagać wietrzenia przez wiele godzin i do czasu odkażenia jej nikomu niewolno pozostawać po nią. Jeżeli jednak budy są potrzebne do natychmiastowego użytku można zastosować papkę w wapna chlorowanego chociaż będzie to powodować zepsucie tkaniny.

5. Środki ostrożności po odkażeniu. Przez czas conajmniej 14 dni od daty skażenia, obsługa wykonywująca odpowiednie czynności przy kołach i gaśnicach wozów, powinna być zabezpieczona gązowymi rękawicami ochronnymi.

83. Odkażanie zapasów żywności.

Żywność, która została wyjęta na tychmiast ze skrzyń, które uległy skażeniu, będzie zwykle bezpieczną dla spożycia pod warunkiem jednak, że ciecz gazu nie znalazła dla siebie drogi dla prześlknięcia do wnętrza, poprzez szczeliny

w skrzyniach. Jeżeli żywność jest w metalowych opakowaniach nie będzie ona skażona, a opakowania mogą być odkażane benzyną lub naftą.

Żywność opakowana w nieprzemakalny lub przetłuszczony papier — gdy został on skażony cieczą gazu parzącego będzie nieraz bezpieczną dla spożycia jednak tylko wtedy, gdy to opakowanie będzie jaknajszybciej i ostrożnie usunięte. Żywność znajdująca się w skażonych cieczą gazu parzącego workach zwykle będzie musiała być zniszczona. Silnie skażone skrzynie drewniane powinny być zniszczone.

Działanie pary gazu parzącego na żywność jest opisane w par. 12 p. 4.

Przyp. Kom. Rog.:—

a/ Gazy nieparzące, zwykle nie powodują zniszczenia, nawet nieopakowanej żywności. Przez wietrzenie / około 24 godzin/, wypieczenie i gotowanie gaz może być z niej usunięty. Czasem tylko produkty, nawet po tego rodzaju zabiegach, stają się mniej smaczne. Jedynie produkty skażone gazem nieparzącym pod postacią za wiesiny ciekłej, a w szczególności sterniami, przeważnie nie nadają się do spożycia.

b/ Przy skażeniach gazami parzącymi, worki i zwykły papier chronią przed skażeniem parą gazu tylko przez czas krótki. Opakowanie z cienkiego drzewa, nawet szczelne, należy traktować podobnie jak opakowanie z celofanu, kartonu, papie

ru woskowanego i t.p., które chronią przed ciecżą gazu parzącego tylko na bardzo krótki okres czasu.

c/We wszystkich wypadkach wątpliwych żywność powinna być dokładnie przez fachowca zbadana przed wydaniem jej do spożycia. Ze szczególną ostrożnością należy odnosić się do produktów tłustych i tłuszczów, które szybko rozpuszczają w sobie gazy parzące.

83 a. Postępowanie z żywnością skażoną gazami parzącymi.

1. Na czoło wysuwa się przede wszystkim zadanie rozpoznania skażenia. Należy:
 - a/ stwierdzić obecność i rodzaj gazu,
 - b/ ustalić rodzaj skażenia /para, mgła, opryskanie, zroszenie, obryzganie/ oraz
 - c/ stopień niebezpieczeństwa żywności i wody, które uległy skażeniu,
 - d/ oddzielić i oznaczyć w widoczny sposób te produkty, które uległy skażeniu. W wypadkach wątpliwych:
 - e/ zebrać do badań laboratoryjnych próbki żywności i wody.

2. Oznaki skażenia żywności i wody:

ad a/ Charakterystyczny zapach /chrzanu, musztardy, pelargonii/ szczególnie wyraźny bezpośrednio po obryzganii lub zroszeniu gazami parzącymi. Obecność tych gazów na niesypkiej żywności można

czasem stwierdzić za pomocą wskaźników chemicznych używając ich podobnie jak przy rozpoznawaniu terenu. Porównać również znaki skażenia na wykrywaczach gazów, rozmieszczonych w terenie.

ad. b/ Na niektórych produktach można zauważyć następujące oznaki i rodzaje skażenia:

- na mięsie w miejscach bryzgów przez pewien czas nie widać zmian zabarwienia, natomiast widoczne są w małym stopniu wilgotne plamy. Po 1-3 godzin plamy te zaczynają mętnieć, stają się białawe, a mięso pod plamami zmienia zabarwienie na szaro-brunatne. Z biegiem czasu zabarwienie to wzrasta i występuje bardzo wyraźnie po 24 godzinach od chwili skażenia, a biaława plama wierzchnia znika. To szaro-brunatne zabarwienie nie posuwa się w zwartej tkance mięsnej głębiej niż na 1 cm.

Długotrwałe działanie mgły i pary na mięso w terenie otwartym nie wywołuje wyraźnych zmian zabarwienia, natomiast w pomieszczeniach zamkniętych, szczególnie przy dłuższym działaniu, może powstać cienka, powierzchniowa warstewka o szaro-brunatnym zabarwieniu.

- na słoninie skażonej nawet bardzo silnie/po wsiąknięciu gazów parzących wgląd/ nie widać zmian, jednak po dłuższym czasie w miejscach skażenia mogą powstać plamy o słabym żółtym zabarwieniu. Para i mgła /bez zroszenia/ nie wywołuje widocznych zmian.
- na maśle /margazynie/ nie widać żadnych oznak skażenia.
- na chlebie /sucharach/ obryzganym lub zroszonym, przez dłuższy czas utrzymują się mokre plamy. Po wsiąknięciu gazów pozostaje tylko nieznaczne zabrudzenie w miejscu skażenia.
- na mące bezpośrednio obryzganą lub zroszoną obserwuje się przez dłuższy czas wilgotne ciemno zabarwione plamy, które stopniowo żółkną na brzegach. W miejscach zroszenia tworzą się grudki i skawalenia. Worki z mąką obryzganą lub zroszoną wykazują przez pewien czas mokre plamy, które dość szybko nikną i trudno je odróżnić od miejsc nieskażonych. Para i mgła /bez zroszenia/ nie skażają mąki w sposób widoczny,
- na kaszy, soli, cukrze i t.p. obserwuje się takie zmiany jak na mące, z wyjątkiem żółknięcia plam i słabszego ich zaznaczenia się. Grudki i skawalenia

się kaszy dość znamienne. Występują one wskutek zlepiania się ziaren kaszy. Z wilgotnego cukru i soli wytwarza się skorupa,

- na kartoflach, zbożu i grochu nie obserwuje się widocznych oznak skażenia. Jedynie bezpośrednio po obryzgnięciu lub zroszeniu można zauważyć wilgotne miejsca, które po pewnym czasie znikają wskutek wsiąkania i parowania,
- na powierzchni wody obserwuje się przez pewien czas tłuste plamy, które stopniowo rozlewa ją się /zajmując zwykle po 24 godz. największą powierzchnię, o ile woda nie jest poruszana/ poczym stopniowo zanikają. Trwa to dosyć długo /więcej niż kilka dni/, przy czym dla iperytu znacznie dłużej, niż dla luizytu /plamy luizytowe mogą zniknąć w lecie w ciągu 1 dnia/.

ad.c/ żywność i wodę znajdujące się na terenie skażonym gazami parującymi, szczególnie w pobliżu lejów i kałuż, na plamach chemicznych i w rejonie opryskanym uważać należy za skażoną. Jeśli zachodzi podejrzenie, że dane produkty były zroszone /obryzgane/ gazami parującymi,

a zwykła obserwacja tego nie wykazuje, wówczas traktuje się je tak jak obryzgane lub zroszone. Żywność może ulec skażeniu nawet w wypadku znalezienia się poza obrębem rejonu skażonego, w najbliższym sąsiedztwie, jeśli wiatr znosi na nią obłoki gazowe. Skażenie będzie tym silniejsze, im dłużej poddana ona była działaniu obłoków gazowych. Jeżeli działanie obłoku gazowego /pary/ było długotrwałe należy żywność traktować jako silnie skażoną i niezdatną do odkażenia. Produkty znajdujące się w odległości około 100 m. od lejów i t.p.w kierunku wiatru należy uważać za skażone mgłą, przy czym zasięg działania skażającego można z grubsza ustalić powonieniem. Jeśli trudno jest ustalić jakikolwiek ślad skażenia, a obserwacja mówi, że pary gazów parzących mogły dojść do danych produktów, wówczas produkty te należy traktować jako podejrzane o skażenie.

ad d/ Żywność i wodę skażoną lub podejrzaną o skażenie oznacza się tabliczkami ostrzegawczymi i t.p.

ad e/ Wrazie niemożności stwierdzenia po zapachu i t.p. czy żywność lub woda skażone są iperytem lub innym gazem trwałym, należy zebrać próbki i odesłać do badania

laboratoryjnego, o ile skażone produkty ilościowo i jakościowo przedstawiają taką wartość, że przeprowadzenie odkażenia jest celowe. Przy pobieraniu tych próbek /na rozkaz Dcy/ należy przestrzegać następujących zasad:

- zbierać je z miejsc najsilniej skażonych. Wielkość poszczególnych próbek około 200 gram.,
- nie mieszać ze sobą próbek zebranych z różnych produktów, lecz umieszczać je w oddzielnych naczyniach,
- pobierać próbki z warstwy wewnętrznej i z warstw głębszych,
- próbki umieszczać w miarę możliwości w słojach. Próbki produktów zawartych w workach pobierać z głębszych warstw do 2 cm. grubości.

Wycięte kawałki worka umieszczać oddzielnie. Próbki mięsa ścinać grubości 2 - 5 mm.

- Próbki wody /i innych płynów/ nalewać do butelek, biorąc w każdym wypadku około 1 litra. Dalejsze postępowanie z próbkami regulaminowe.

3. Na podstawie wyników rozpoznania ustala się zakres odkażenia, a mianowicie:

a/co należy zniszczyć /spalić, zakopać/,

b/co pozostawić samoodkażeniu,

c/co należy odkazić.

Ogólne zasady postępowania są następujące:

- żywności opryskanej lub obryzganej ciecżą względnie zroszonej mgłą iperyty szczególnie na większej powierzchni nie odkaża się, lecz niszczy się przez spalenie lub zakopanie na głębokości conajmniej 1/2 metra po uprzednim posypaniu wapnem chlorowanym. To samo dotyczy zasadniczo silnych skażeń parą gazą parzącego, na skutek długotrwałego działania pary lub silnego jej stężenia. Wodę w ten sposób skażoną wlewa się do głębokiego dołu i zasypuje ziemią.
- W razie skażenia w stopniu średnim lub lekkim parą względnie lekkiego skażenia mgłą iperytową /bez widocznego zroszenia/ -- można w razie potrzeby przeprowadzić odkażenie niektórych produktów, po rozważeniu czy wartość tych produktów usprawiedliwia wysiłek odkażania. Odkażanie to polega na usuwaniu wierzchnich warstw skażonych oraz, zależnie od rodzaju produktu, na płukaniu, gotowaniu lub wietrzeniu. Gotowanie przeprowadza się na otwartej przestrzeni lub w pomieszczeniu pod specjalnym okapem -- wyciągiem. Podczas gotowania naczynie, które się gotuje, powinno być odkryte.

- Produktów skażonych cieczą lub mgłą luizytu z reguły nie odkaża się, lecz niszczy. Przy skażeniach nawet lekkich parą luizytu nie należy żywności wydawać do spożycia, bez uprzedniego zbadania jej w drodze analizy.

4. Opakowania żywności odkaża się z gazów parzających w następujący sposób:

- Odkażanie puszek metalowych, butelek i słoików przeprowadza się w sposób podany w par. 80. Naczynie w miejscu otwierania należy oczyścić ~~z~~ nafty lub benzyny.
- Puszki konserwowe w braku rozpuszczalników, można wycierać szmatami poczym gotuje się je w ciągu 1 godziny w czystej wodzie, a następnie otwiera i spożywa zawartość. Pozatym wszelkie inne naczynia szklane, blaszane, emaliowane, żelazne i t.p. można także wycierać szmatami i następnie dokładnie myć wodą i mydłem aż do zaniku zapachu gazu lub pokryć je papką wapna chlorowanego na co najmniej 15 minut. Po odkażeniu - myje się wodą i wyciera do sucha.
- Worki i skrzynie obryzgane lub zroszone cieczą gazów parzających należy niszczyć. Przy silnym skażeniu parą lub mgłą iperytu /bez zroszenia/ po ostrożnym wyjęciu całój zawartości należy je wie

luizytem 1/2 - 2 tygodni.

5. Zwierzęta ubojowe, zatrute lub skażone gazem bojowym powinny być jaknajprędziej ubite. Wartość odżywcza tych zwierząt nie zmienia się, chociaż np. po chlorze i fosgenie może ono mieć nieco zmieniony smak. Mięso ze zwierząt skażonych gazami parzącymi może być spożyte pod warunkiem, że skażone części mięsa i tłuszczu podskórnygęda usunięte i zniszczone. Po uboju zwierząt, szczególnie nieodkazywanych, skórę zdejmuje się bardzo ostrożnie aby nie skazić mięsa, po czym umieszcza się ją w miejscu przewiewnym /samoodkazywanie skóry trwa około tygodnia w lecie./. Mięso skażone wskutek zdejmowania skóry należy dokładnie umyć, wycinając w miejscach skażenia warstwę grubości 3 - 5 cm. Mięso nadaje się do użycia tylko po ugotowaniu. Głowę, płuca i wnętrzności /wątroba, nerki, żołądek i t.d./niszczy się.

5. Poszczególne produkty żywnościowe nie zabezpieczone przed skażeniem, a skażone w stopniu średnim lub lekkim parą iperytu lub lekkim mgłą / bez zroszenia/, można odkazyć w następujący sposób:
 - mięso i bekon skażone mgłą iperytu, dokładnie myje się, usuwa części tłuszczu, ścina się na całej powierzchni warstwę grubości 1 cm. i gotuje przez 3 godziny, zmieniając wodę po pierwszym zagotowaniu.

Mięso lub ryby skażone parą ipe-
rytu lub podejrzane o skażenie
parą wietrzy się 24 godziny, my-
je i gotuje. Mięso mrożone jest
mniej wrażliwe na skażenie niż
mięso o temperaturze normalnej.

- Słoninę, wędliny i inne przetwo-
ry mięsne - przy skażeniu parą
lub mgłą dokładnie myje się i
zdejmuje wierzchnią warstwę gru-
bości 1 cm. Z masła, /margaryny/
zdejmuje się 1 cm. warstwę. Sło-
ninę i masło można po tym zabie-
gu użyć do okraszenia zup, nale-
ży je jednak włożyć do nich
przed rozpoczęciem gotowania
i gotować zupę 2 - 3 godzin.
Słoninę należy drobno krajać.
- Chleb skażony, po zdjęciu wierz-
chniej warstwy 3 - 5 mm, wietrzy
się aż do zaniku zapachu.
- Jarzyry i świeże owoce - należy
wietrzyć w przewietrzanym /nałona-
czonym/ miejscu aż do zaniku
zapachu /gazy/ do kilkunastu dni /
poczym myje się, obiera i gotuje.
- Kaszę, groch, zboże - rozsypuje
się cienką warstwę w miejscu
przewietrzanym i wietrzy się przez
czas 10 - 14 dni / aż do zaniku
zapachu/. Przy skwarzeniach tylko
parą można wprost gotować. Makę
skażoną parą i nieodkazaną, moż-
na używać tylko do wypieku.

- Sukier i sól - wietrzy się tak jak kaszę, groch i zboże /patrz ustęp poprzedni/, po czym używa się je do przyprawiania płynów /potraw płynnych/, które potem należy gotować bez przykrycia conajmniej 15 minut. Jeśli produkty te po skażeniu zwilgną i wytworzy się na nich skorupa - samoodkażenie jest nie możliwe. Dla szybszego odkażenia można je rozpuścić w gorącej wodzie, po czym przesączyć przez płótno i gotować w ciągu 3 godzin.

- Mleko i inne płyny jeśli zdradza ją zapach iperytu nie mogą być użyte. Jeśli istnieje tylko podejrzenie skażenia - odkażenie polega na 2 godzinnem gotowaniu.

7. Materiałów opałowych nie odkaża się, pozostawiając je samoodkażeniu się. Opału skażonego nie wolno składać do pomieszczeń zamkniętych i nie wolno używać do rozpalania ognia. Można go dodawać do dobrze palącego się ognia. Wydzielający się dym może być trujący. Wskutek tego ludzie znajdujący się w rejonie położonym z kierunku wiatru, powinien mieć nałożone maski lub usunąć się gdzie indziej.

84. Odkazanie wody.

Woda do której wpadła ciecz luizytu musi być w każdym wypadku uważana za zupełnie niezdadną do użytku. Woda ze zbiorników, do których wpadła ciecz iperytu, może być bezpieczna do użytku jedynie wtedy gdy ciecz opadła na dno. Iperyty można usunąć z wody przez filtrowanie jej. Woda zawierająca iperyt może być zdadną do picia jeśli jest przefiltrowana i potem gotowana przez 1/2 godziny. Samo tylko chlorowanie wody nie jest wystarczającym zabiegiem.

Przyp. Kom. Reg.:

Gdy zachodzi konieczność użycia wody skażonej iperytem, przesącza się ją przez filtr utworzony z naczynia o podziurkowanym dnie, do którego wkłada się 2 warstwy płótna i umieszcza między nimi warstwę czystego piasku grubości 20 cm. Przesączoną wodę należy z koleji gotować w ciągu 1/2 godz., poczym można ją używać do potraw, herbaty i t.p.

Woda bieżąca, nawet z płytkich rzok i strumieni skażonych ciekłymi gazami parzającymi, może być użyta, jeśli się ją czerpie powyżej miejsca skażonego.

85 Odkazanie noszy.

Nosze nie są łatwe do odkazania. Wobec tego powinny one być przykrywane celtą /pelerynką przeciwdeszczową/ lub

x

Wyniki obserwacji w sprawie tyłko smute obserwacji lub w innych

przebiegu przez niektóre obserwacje. d. l. 97/4-42

pgazowym płaszczem ochronnym aby zapobiec skażeniu. Uchwyty powinny być pokryte wymiennym pokrowcem z tkaniny olejonej. Gdy odkażanie jest niezbędne, płótno i drzewo muszą być rozdzielone i odkażone w sposób ustalony w par. 78 i 87 dla tych materiałów.

-86. Odkażanie terenu.

Z uwagi na wielki wysiłek w pracy i wielkie zużycie materiałów/par. 77.p.4./ rzadko kiedy będzie się stosować odkażanie większych obszarów terenu.

Gdy będzie to tylko możliwe i wskazane powinny one być raczej ogrodzone.

oznaczone znakami ostrzegawczymi i po zostawieniu działaniu pogody /samoodkażaniu/.^x Jeśli odkażenie małego obszaru uważa się za niezbędnie konieczne i ważne, należy zastosować następujące najbardziej odpowiednie metody:

a/ Teren pokryty trawą. Jeżeli trawa jest wysoka i sucha należy ją spalić. Wszyscy znajdujący się bezpośrednio w stronie położonej z wiatrem od tego obszaru, muszą być osłonięci, że dym powstający w tym czasie jest niebezpieczny i że powinni oni nałożyć maski lub na ten czas odejść gdzie indziej. Jeśli trawa jest zbyt krótka aby się paliła lub mokra należy ją przysypać mieszaniną ziemi i wapna /par. 77 pkt. 4./

b/ Leje. Silnie skażone leje muszą być zasypane.

- c/ Nawierzchnie betonowe i t.p. Na
 leży je najpierw zmyć silnym stru-
 mieniem wody aby usunąć z nich po-
 wierzchni wolną ciecz gazu parzą-
 cego. Dużo tej cieczy jednak mimo
 to wsiąknie w powierzchnię. Wobec
 tego w miastach i tp. obszarach na
 wierzchnia taka musi być pozatym
 pokryta warstwą izolującą /par.
 77 pkt. 3./.
- d/ Nawierzchnie asfaltowe i ze smoło-
 waną kostki drewnianej. Ciecz gazu
 parzącego jest szybko wchłaniana
 przez tego rodzaju nawierzchnię, a
 w tych miejscach wytwarza się czar-
 na, lepka mieszanina. Zmywanie ta-
 kich nawierzchni silnym strumie-
 niem wody, jeżeli jest zastosowane
 szybko, usunie część cieczy. Pokry-
 cie ich warstwą izolującą będzie
 skuteczne przez pewien czas prze-
 ciw wydzieleniu się pary gazu, lecz
 aby kompletnie usunąć niebezpie-
 czeństwo, skażoną nawierzchnię po-
 winno się zdjąć i zamienić.

Przyp. Kom. Reg.:

ad pkt. a/ Jeżeli powierzchnia skażo-
 nego trawnika o krótkiej
 lub mokrej trawie nie jest
 wielką, najlepszym sposobem
 jest zdjąć darni, a następnie
 ziemię pod darnią, odkazić
 suchym wapnem chlorowanym.

e) Do ostania terenu nalezy stosowac przeciwnie
odpowiednio sucha wapno chlorowane, przy czym starany teren
nalezy pokrywac wapnem równomiernie tworzącąsią białą
powierzchnię. W przybliżeniu nalezy stosowac następujący normy
zawieszenia wapna chlorowanego - 1 funt na 100² lub 1 peony
topoty wapna na 3-4 m². Jeżeli miejscami są kawały gazu pa-
tycznego, najpierw nalezy je przyprzeć odpowiednią ilością ziemi
tak by niek zupelnił wnikła w ziemi, a dopiero nastepnie na-
lezy wyprzeć wapno chlorowane. Jeżeli niek gazu jest wyżej

Skażoną darni zakopać. Można też darni posypać suchym wapnem chlorowanym, odwrócić ją trawą w dół i następnie całość odkażić suchym wapnem chlorowanym.

ad pkt. b/

- 1/. Dokładne odkażenie lejów znajdujących się w zwykłym gruncie, przeprowadza się następująco:
- określa się granice zasięgu kropel dicyczy parzącej wokoło leja,
 - sypie się wapno chlorowane wokoło leja poczynając od krawędzi plamy w kierunku leja,
 - kopie się dół w miarę możliwości obok leja, głębokości 70 - 100 cm. i o wymiarach 40 x 70 cm. Jeżeli w leju znajduje się widoczna ciecz gazu parzącego, zgarnia się do środka leja ziemię z jego krawędzi i miesza się zawartość leja. Z kolei wybiera się warstwę skażonej ziemi z boków i z dna leja, na grubość około pół szerokości łopaty i przekłada się ją do przygotowanego dołu przesypując naprzemian wapnem.
 - po wyjęciu ziemi skażonej z leja przesypuje się jego wnętrze obficie wapnem chlorowanym i zasypuje się go ziemią. Dół zasypuje się również i całość posypuje się wapnem.
 - Po skończeniu tych czynności przegrabia się całą odkażoną powierzchnię plamy aby dobrze wymieszać wapno z ziemią znajdującą się na powierzchni plamy.

Skażoną darni zakopać. Można też darni posypać suchym wapnem chlorowanym, odwrócić ją, trawą w dół i następnie całość odkażić suchym wapnem chlorowanym.

ad pkt. b/

1. Dokładne odkażenie lejów znajdujących się w zwykłym gruncie, przeprowadza się następująco:
- określa się granice zasięgu kropel dło czy parzącej wokoło leja,
 - sypie się wapno chlorowane wokoło leja poczynając od krawędzi plamy w kierunku leja,
 - kopie się dół w miarę możliwości obok leja, głębokości 70 - 100 cm. i o wymiarach 40 x 70 cm. Jeżeli w leju znajduje się widoczna ciecz gazu parzącego, zgarnia się do środka leja ziemię z jego krawędzi i miesza się zawartość leja. Z kolei wybiera się warstwę skażonej ziemi z boków i z dna leja, na grubość około pół szerokości łopaty i przekłada się ją do przygotowanego dołu przesypując naprzemian wapnem.
 - po wyjęciu ziemi skażonej z leja przesypuje się jego wnętrze obficie wapnem chlorowanym i zasypuje się go ziemią. Dół zasypuje się również i całość posypuje się wapnem.
 - Po skończeniu tych czynności przegrabia się całą odkażoną powierzchnię plamy aby dobrze wymieszać wapno z ziemią znajdującą się na powierzchni plamy.

ad pkt. b/ - 2/ Odkazanie lejów w gruncie twardym, gdy nie można ani wybierać ziemi z leja, ani kopać dołu, przeprowadza się w następujący sposób:

- sypie się najpierw do wnętrza leja ziemię z wapnem jeśli wiadoczna jest ciecz w leju, następnie zasypuje się lej kolejno warstwami ziemi/jeśli można na przemian z szutrem/silnie posypanymi wapnem chlorowanym.
- Okolice leja odkaża się tak jak grunt twardy.

ad pkt. c/ i d/. Pozatym nawierzchnie betonowe, asfaltowe, smołowane i t.p. oraz inne twarde nawierzchnie można także odkażać w sposób następujący:

- jeśli można, zmywa się je najpierw silnym strumieniem wody,
 - z kolei nakłada się papkę wapna chlorowanego i szoruje się powierzchnię skażoną tym wapnem i szczotkami,
 - spłukuje się pierwszą porcję papki i albo się nakłada drugą, albo wprost sypie się wapno chlorowane, wcierając szczotkami wapno w powierzchnię i tak zostawia się całość na co najmniej 12 godzin.
-

87. Odkazanie budynków.

Jeżeli odkazanie musi być zastosowane, najpierw musi być usunięta wolna ciecz przy pomocy kwaczów lub przez zmywanie silnym strumieniem wody. Następnie stosuje się następujące sposoby dżkazania:

- a/ Ceglane, kamienne lub cementowe ściany, należy pokryć dwukrotnie /drugi raz po upływie kilku godzin/ warstwą gęstej papki wapna chlorowanego. Dotykanie się murów jest niebezpieczne w ciągu około 3 tygodni,
- b/ drewniane ściany. Należy pokryć je gęstą papką wapna chlorowanego Arkusze papieru przyklejone tą papką pomogą procesowi odkazania.
- c/ Ściany tapetowane lub malowane. :
Farbą klejową. - Należy je pokryć warstwą rzadkiej papki wapna chlorowanego i zostawić ją na conajmniej 24 godziny.
- d/ Powierzchnie malowane olejną farbą Należy je pokryć gęstą papką wapna chlorowanego i zostawić ją conajmniej 48 godzin. Gdy tylko to jest możliwe, należy farbę usunąć przy pomocy stosowanych do tego lamp dmuchawek /do lutowania/, po zastosowaniu odpowiednich ostrożności przeciw wytwarzającej się przy tym parze gazu /par.77 pkt.2 c./.

e/ Podłogi drewniane. Należy naj
pierw zastosować rzadki roztwór
papki wapna chlorowanego, która
powinna wejść w szpary pomiędzy
deskami. Następnie podłogę nale
ży pokryć gęstą papką wapna
chlorowanego i zostawić ją tak
w tym stanie na conajmniej 24
godziny.

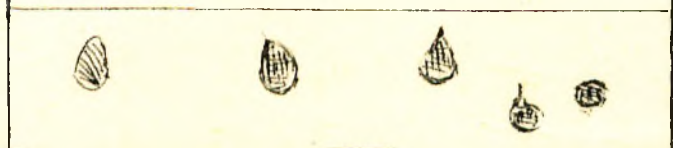
Załącznik 1.

Wygląd kropli gazu parzącego na wykrywaczu indywid. przy opryskiwaniu z samolotu.

Rys.1

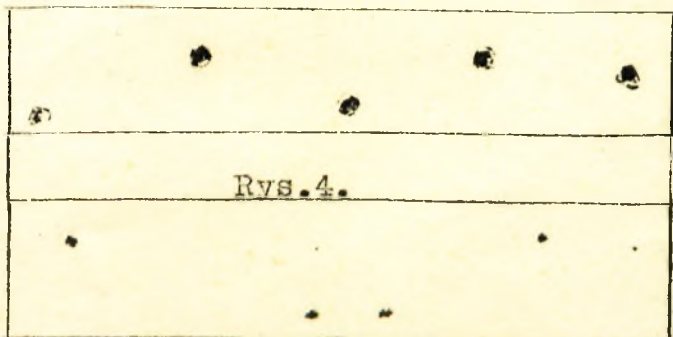

Rys.2.

Kropłe "duże"
/ 2 mm. i większe /

Rys.3.

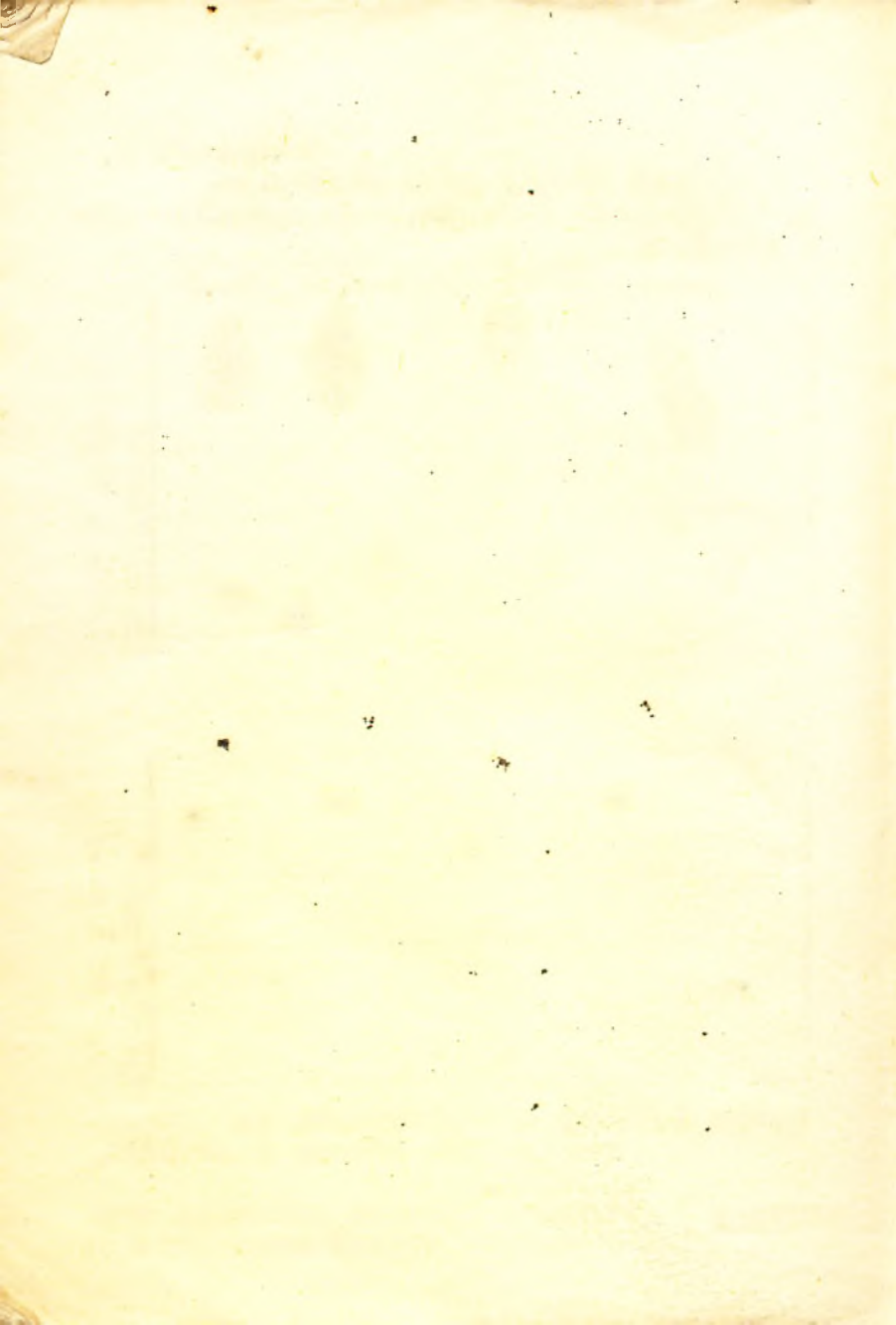

Rys.4.

Kropłe "małe"
/ 0,5 do 2 mm. /

Uwaga 1. Plamy na wykrywaczu są czerwone lub ciemne z obwódką czerwoną.

Uwaga 2. Powyższe rysunki wskazują wygląd kropeł cieczy gazu parzącego

go, które upadły na znajdujące się na rękawie/wpozyycji pionowej/ naramienne wykrywacze indywidualne, podczas opryskiwania z samolotu, z różnych wysokości - porównaj par.40 pkt.2 i 3 i par.59.

BIBLIOTEKA
AKADEMII MEDYCZNEJ
W LUBLINIE

54 102 cr. II